

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

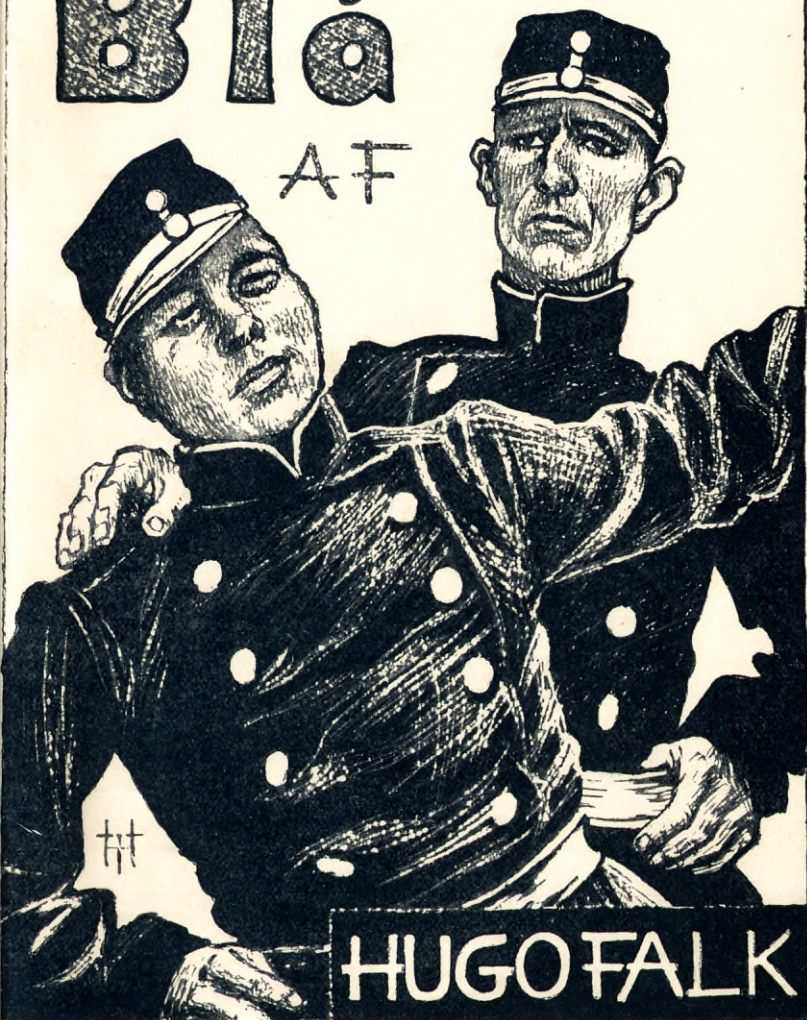

UPPSALA
UNIVERSITET

Ant.
250

Gossar Blå

AF

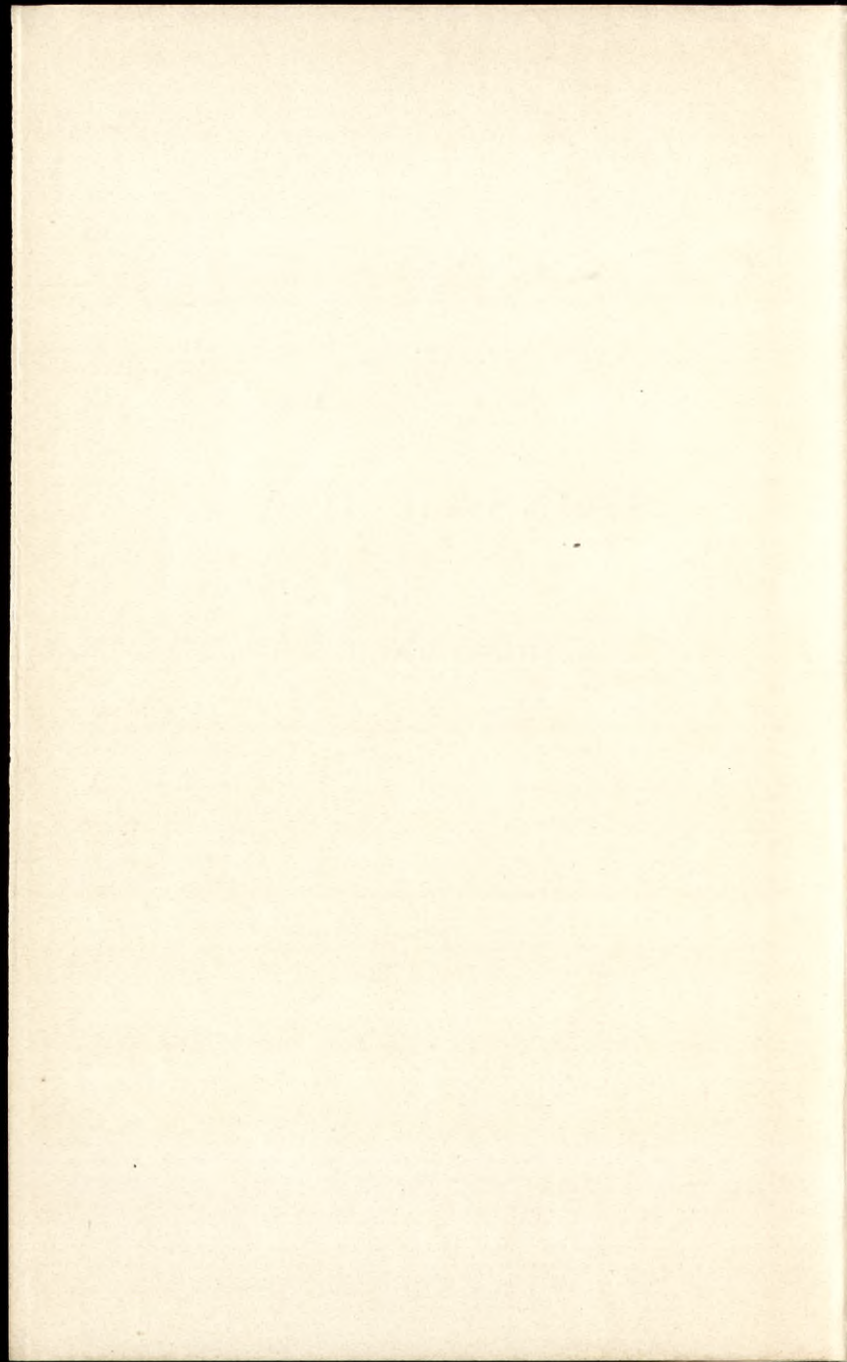
HUGO FALK

GOSSAR BLÅ

AF

HUGO FALK.

GOSSAR BLÅ

ÖGONBLICKSFOTOGRAFIER

FRÅN

TÄLT OCH BIVUAK

AF

HUGO FALK.

Förf. till "Krigarlif i sommartid".

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1900.

GAMLE ALMEN.

Prakt, ståt och glans fly med hvarje år allt längre bort från mötesplatserna. Den sträfva Nyttan har intagit den tron, som en gång pryddes af den ädelborna jungfru Poesi. De sirliga svängningarna och de granna paraderna hafva efterträddts af praktiska språngmarscher och lerstänkta skyttelinier, ett grant »skyldra» hör till förgångna tiders härligheter, och den superba paradmarschen är ett förbleknadt minne blott. Vaktombytet är ej längre militarismens praktfullaste ros, och en skamligt ringa vikt lägges vid det härliga och dånande a - - i - i - g e - v ä - r !

Det är verkligen riktigt kusligt. En bataljons-exercis, som fordomdags hade ett slående syskon-tycke med en elegant anförd française, är nu enformig som den klassiska dansen »väfva vadmal», och de strama kompanimanövrerna få dagligen

allt mindre tid till förmån för föga imponerande öfningar i skog och mark. Till och med generalmönstringarna, som förr voro spetsen af de imposanta krigiska emblemer, hvilka prydde en mötesplats, hafva, hvad skönhet och härlighet vidkommer, blifvit högst beklagligt ramponerade och utöfva ej längre denna oemotståndliga dragningskraft på intresse och skådelystnad, som förr var deras säkraste kännemärke. Det börjar sacka utaf med de militära institutionerna.

Han tänkte så också, gamle Almen, där han stod och stirrade utåt det förbrända fältet, där han i stekande solgass och i spolande störtregn hade traskat fram och tillbaka i hela långa trettio års tid. Ovetta hade han fått — mer än tillräckligt — och stålkajsa hade han lärt sig sköta på det gamla sättet. Långsam marsch visste han mer om än de flesta, och kalvven hade bränt och tyngt hans rygg. Men hur det var ändå — han såg sitt soldatlif med dess slit och vedermodor, dess lustigheter och dess glam draga förbi sig som ett stort skuggspel — så kostade det på honom att nu lämna allt detta, och att som en utsliten sko kastas på sophögen, för att gömmas och glömmas. Ty bort skulle han i denna dag — tjänstgöringstidens sista timme hade slagit, och Almen skulle denna förmiddag få sitt afsked och strykas ur regementets rullor.

Liksom alla gamla hade det varit honom svårt att glömma ungdomstagen — han tyckte i sitt innersta hjärta att en snörrätt liniemarsch

var fan så mycket styfvare än en trasslig skytte-
linie på en lerig trädesåker, och Gud vet om
han inte i sitt stilla sinne ansåg den moderna
taktiken vara en pris ordinärt snus mot ett rik-
rigt kraftigt och skallande »Gif akt!» Och detta
tröstade honom i någon mån, ehuru han kände
det som något förnedrande, att han denna vackra
septemberdag skulle som en privat och civil per-
son entledigas i all stillhet inne i lägret i stället
för att, såsom fordomtima skedde, få göra sitt
sista skyldra gevär framför generalmönsterherrens
tält med hedersvakt och fanor och musik och
ståt. Det här nymodiga sättet med general-
mönstringarna hade en viss likhet med att smyga
sig sin väg genom en bakdörr, tyckte Almen.
När han nu blifvit gammal och hvit i håret som
en dufva, då hans gamla ben inte längre stode
bi i de framrusande skyttelinierne, så kunde man
åtminstone gifva honom en ärlig honnör vid af-
skedet. —

Nå — man fick ta det, som det kom. Fan-
junkaren var färdig att taga gubbarna med till
generalen, och Almen tittade ännu ett tag gran-
skande på sin till pinsamhet borstade blå vapen-
rock och på de glänsande knapparna, hvilka lyste
som solar i miniatyr. Därpå jämkade han med ett
litet leende af stolthet på sin svärdsmedalj och
intog en ställning af oförliknelig sträckning.

Så bar det af. Och om också de gråskäg-
giga läpparna darrade en smula, så fick han dock
sitt afsked rätt och riktigt, hugnades med ett

par vänliga, berömmande ord och en önskan om en lycklig framtid och befann sig så — utan att han själf knappast visste huru det hade gått till — utanför, civil, afskedad.

Gud bevars — rotehållarne hade varit hederliga, och i sin nytimrade stuga på rotens mark hyste gamle Almen ingen särdeles farhåga för framtiden — men ändock! Trettio års strider, kif, glam, glädje, ledsamheter lämna spår efter sig i ett gammalt ärligt knekthjärta, om det också klappar bakom grof kommiss, och ett par tunga tårar rulla utför fårade kinder, då Alm, som fri och afskedad, klifver öfver lägreets gräns för att vandra till sitt nya tjäll. Och knappast äro stegen så raska, som de borde hafva varit för den, som ändtligen hunnit slutet på sitt slafveri — tunga äro fjäten, och när han för sista gången vänder sig om för att snappa upp en blink af hvita, glittrande tältrader bakom grönskimrande björkar och röds-kiftande lönnar, stryker han sig med skälfvande, valkig näfve öfver ögonen och mumlar harmfullt:

»En gammal knekt, som lipar som en fattigstükäring! Fy tusan, Alm — men — men — det är ändock bra hårdt och tungt att behöfva vända ryggen åt — — —»

Han afslutar inte meningen, men vänder sig med ansträngning om på klacken — ett sätt att göra vändning, som skulle hafva ådragit honom en skrapa på fältet — och går med böjd

rygg och tunga steg sin mörka ålderdom till mötes.

Ännu en gång blandar hösten färgerna på sin brokiga palett och stänker in bjärta, röda fläckar i det mörka gröna, där det kyliga solljuset kastar ilar af glans på snåren och förgyller de blänkande hvita björkstammarna. I skogsbrynet hitta solstrålarna en präktig leksak att roa sig med, en rad kopplade gevär, hvars bajonetter blixtra stålblanka, då ljusknippen träffa dem. Och där bakom ligger ett eller annat tjog knektar sorglöst hvilande på sina packningar, medan man här och där i en skogsglänta ser skymten af en halfdold, posterande soldat. Svettiga patrullkarlar komma smitande i buskarna, göra konstfulla halter och meddela befälhafvaren i viktigt dämpad ton sina värdefulla upplysningar, och gevärsposten bevakar med bister uppsyn och med ögon, snålände efter kamraternas tända pipor, de glänsande gevärskopplen. Det hela utgör ett vackert staffage i den ljusa, leende landskapstaffan, och det enda, som skulle störa effekten, om man såge riktigt noga efter, vore befälhafvarens vresiga min. Inga rapporter af vikt kommo in — det var för fatalt.

Sjudande af stridslystnad vandrade befälhafvaren med otåliga steg fram och åter, uttänkande nedrigt listiga planer till fiendens förgörande i grund, och i tankarna pryddande sig med den

rikaste segerkrans, som någonsin glänst kring en stor fältherres tinning. Men i nästa ögonblick föllo hans höga och ljusa tankar platt till marken: tänk om den lede fienden skulle få det jäkla påhittet att krypa fram och anfalla honom längs någon okänd och mystisk stig?

Men solen såg också något annat än vresiga miner och glittrande bajonetter. I en grå stugdörr stod en reslig gammal gubbe och såg ut i den härliga höstdagen, men såg den ändå knappast. Hans ögon följde en svart orm af folk, som slingrade sig fram på den dammgrå landsvägen, som lyste i solskenet. De blå jackorna kände han godt, men — kunde det vara hans kompani? Gamle Almen hade gått bak plojen i två år nu, sedan den dagen då hans afsked beviljades, och han hade funnit sig godt nog. Hans intresse för hafren och de två brokiga korna i ladugården hade tagit hans tid och tankar i anspråk, och dykte någon gång upp ett minne från »fältet», förglömdes det så småningom vid potatisskörden eller för omsorgen om en fallfärdig lada.

Och i sin stilla frid hade han nu helt plötsligt störts af att ett enda kompani marscherade förbi hans stuga. Han skuggade med handen. Kompanimärket kunde han ej känna igen i solglansen. Men var det inte Knapp, gamle distinktionskorpralen, som så spanskt tågade i têtén? Och bedrogo honom hans gamla ögon, eller var det inte hans egen kompanichef, som

marscherade fram, bred och ståtlig, med mössan på nacken och sabeln öfver axeln?

»Johannes!»

Det var gumman, som ropade. Och beslutamt vände Almen sig om. Det var ju barnsliga dårskaper, det här. Gamle gubben stå och stirra sig blind på sådant joller! Och med kläm slog han sig ned vid morgonvällingen och sillen — han var en fri man och behöfde inte äta, lägga sig, kläda sig efter trumma och horn längre. Det var i alla fall härligt. Och han körde in en hel half sill i gapet och bet ett stort stycke ur rågrödssmörgåsen. Men det smakade som torkadt löf.

Han tittade under lugg på käringen sin midt emot. Men så rusade han upp och slog näfven i bordet, så att mor Maja Lisa for högt upp från stolen af förskräckelse.

»Tror du, att jag sitter här och slevvar i mig din välling, då kapten och kamraterna kånka där nere på vägen? Nej, ser du, det blir en evig — lögn!»

Maja Lisa sade ingenting, hon, ehuru anfallet tycktes henne tämligen omotiveradt, ty det visste hon, att hade hon någonsin ägt en farlig rival, så var det kompaniet och kamraterna. Och Almen sade ingenting mera, han heller, utan stöflade af till dragkistan och fick ut söndagsstassen, och så gjorde han ett ställningssteg på försök framför den lilla spegeln, och så såg han högfärdigt på käringen, och så spatserade han

af i den grannaste marsch, man skulle kunna önska att se. Stor och dråplig var han, men så visste han också om det och kunde sätta sin näsa i vädret.

»Förpatrull och spets», sade Almen för sig själf och log belåtet, medan han kastade en kritisk blick öfver anordningarna. »Hvem i Helsingeland ha vi emot oss? Kan det vara — huit», han hvisslade en fröjdefull drill. Därmed var hans parti taget — hans eget kompani skulle segra, för så vidt han rådde, stode så krigets herre och fader i spetsen för motståndarne.

Och nu började Alm en serie af högst kuriösa rörelser. Han genomvandrade som en ärlig landtman fiendens hela försvarslinie, han bedömde ställningar och förhållanden, han vägde, mätte, mindes. Och så kom det sig, att just som den unge fältvaktsbefälhafvaren var drifven till förtvivflans gräns genom uselheten och intigheten af de rapporter, som han fick mottaga, en högre, skäggig gråhårsman med vördnadsbjudande steg nalkades honom, slängde ned den skinande kyrkhatten med öfverlägsen kläm, stampade så att det dånade i ljunghälsan, talade och sade:

»Löjtnant! Fienden ligger där — beredskapen i gårdarna vid Röna och en fältvakt bakom ladan — den där grå ladan till höger i skogsbrynet. Men f—n grå är slugare värre. En stor styrka — tre kompanier omtrent — marscherar kring åsen där borta, och räknar jag inte orätt, äro de här hela hufven si så där om en half timme.»

Löjtnanten gapade som en hel cirkuspublik.

»Ürsäkta — men hvem — —?»

»Jag är n:o 118 Alm — gamle Almen, vet jag.»

»Å, tusan, är det gamle Almen. Hör hit een rapportkarl. Heder och tack, Alm.»

Om en kvart var ställningen fullständigt förändrad, fronten rättad och alla taktikens spetsfundigheter öfverträffade. Det fick ock den lede fienden veta utaf, ty det var ett mästerligt anfall, BBrohäringarna utförde mot den så listigt hopkonstruerade flankrörelsen.

Men att segern blef till den grad fullständig, ssom den verkligen blef, berodde kanske återigen ppå Almen. Ty i det afgörande ögonblicket, då ttrumpeterna smattrade och bajonetterna sänktes, ddå nappade Almen geväret från en ung rekryt, ssom gjorde ett förtvifadt men olycksbringande mmotstånd.

»Vet du inte hut,» sa' Almen och slängde ppojckstackaren som en vante in på åkern, »tror ddu att Alm står och ser på ett bajonettanfall ssom en bonne på ett vaxkabinett? Geväret får ddu igen i sinom tid, och som tack för lånet skall jåag ge dig en Allshäring på bajonetten.»

Och med den vördnadsvärde gamle kyrkhatten på skulden och geväret framför sig, störtade AAlm framåt med en sådan fart och ett sådant rraseri, att fienden föll till fota vid hans åsyn.

»Ä' det Almen eller fan själf,» mumlade de boestörta Allshäringarna, »lika som bär ä' di, och een kan aldrig så noga veta.»

På aftonen var Alm medelpunkten i ett muntert lag, och många och vackra tal höllos till hans ära. Men det han tyckte bäst om, var kaptenens, som i all sin korta sträfhets var af följande innehåll:

»I vapenrock eller bondjacka, med det där gamla hattskrälet eller knektmössan på skulten, är du ändå alltid vår gamle vän och kamrat, Alm. För ser du, Alm, du har hjärta i bröstet, och det är, när allt kommer omkring, det som man kommer längst med. Du är kompaniets hederskamrat. En skål för gamle Almen.»

Och Alm drack djupt och länge. Ty att han hade stora tårar i ögonen, det var onödigt, att de visste om, tyckte han.

SPADERKNEKT.

Han var en präktig soldat och en utmärkt människa, kapten Knut, men hvad som förstörde trefnaden vis-à-vis honom, det var hans orimliga spelvurm. Inte som att han var någon storspelare, som detta ord brukar tagas, ty pointen i hans spel var allid måttlig, och jag vet mig aldrig hafva påträffat honom spelande hasard. Men whist och préférence och vira, dem gnodde han med, från solens uppgång allt intill nedgången, d. v. s. undantagandes de timmar, som han nögdades marschera och svära och kommentera ute på slätten. För han var inte njugg på tillrättavisningar, utan talte utan omsvep om för sina knektar hvad de egentligen voro för ena gökar, och det i ett språk, som i kraftfullhet och slående bilder ej lämnade något öfrigt att önska. Men Spaderknekt, som han allmänt kallades af kamraterna, var icke desto mindre

afhållen af sitt manskap, ty börs och hjärta stodo ständigt på vid gafvel för dem, som verkligen behöfde hjälp i ena eller andra afseendet.

Namnet gjorde han emellertid skäl för. Att vara subaltern på hans kompani hade sina sidor. Fanns det en ledig stund, genast stack han in hufvudet genom tältöppningen och bad en »draga en spader» in i hans tält, och var himmelen händelsevis så nådig att öppna sina slussar på dagen — hvilket i regel är mycket sällsynt under mötena, då den af pur trilskhet tyckes hafva föresatt sig att vattna den törstande jorden nattetid — så fick man aldrig sofva i fred, utan inviterades på det artigaste till »en liten slängrobbert», som vanligen höll en stackars underlöjtnant fångslad för hela dagen, undantagna knappa tider för måltiderna. Och en sådan där artig inbjudan från ens kompanichef är naturligtvis liktydigt med en befallning.

Det var en ångande het dag — hvilket på mötet betyder en värre arbetsdag än vanligt, ty det är en oskrifven lag, att man skall knoga i proportion med värmen, d. v. s. att arbetet stiger med kvadraten på värmegraden. Man skall väl härdas, kan jag tro. Fördelningschefen gjorde mötet äran af sin närvaro, och Spaderknekts kompani skulle fram på styfva linan. Och bra gick det också som vanligt, men så föll generalen på den besatta idén att vilja se på enskild exercis och beordrade för den skull kaptenen att räkna af tretton rotar från högra flygeln. Det

är lättare att slå ner på en stackare för ett fel, ju färre som uppvisas, förstås. Kapten räknade, och en subaltern förde fram manskapet, då öfverstelöjtnanten, som alltid skulle lägga sin näsa i blöt, gjorde den hiskliga upptäckten, att det afdelade manskapet utgjorde fjorton rotar och inte tretton.

Kapten räknade om igen — det *var* tretton, sade han, ehuru en oapproberad rekryt skulle kunnat se att det var fjorton. Han räknade en gång till, och som vi stodo tämligen nära, fingo vi till vår öfversvinnliga fröjd höra ett grant prof på hr kaptenens räknekonst. Så sant som jag här sitter, räknade han:

»Ett, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta, nio, tio, knekt, dam, kung, ess! D'ä tretton rotar, herr öfverstelöjtnant!»

Men där stod en långbent adjutant strax bredvid. Och sådana kunna naturligtvis ej tåla personer, som använda sina ben till något nyttigare än att låta dem hänga så lång dagen är på hvar sin sida om en gammal hästkrake. Därför steg han också fram med ett retsamt, mali-tiöst småleende, slog ihop klackarna för att skryta med sporrklangen, gjorde en elegant honnör och sade:

»Ursäkta, men räknade inte kapten esset två gånger?»

Kapten blef röd i synen, som en nykockt krabba, gaf den siste talaren en ursinnig blick och skickade en rote in i ledet igen.

Lyckligtvis hade generalen under detta obehagliga intermezzo underhållit sig med regementschefen om »tredje munderingens byxor», så att Spaderknekt undgick någon skrapa för sin distraction, men jublet i officersmessen den kvällen och kaptenens förargelse voro ej mindre för det.

En annan gång höll hans passion på att blifva honom dyrbarare. Vi hade setat uppe mest hela natten och trumfat vid préférencebordet, och då trumman gick på morgonen klefvo vi ut tämligen omorgnade. I kompaniluckan stod ett bord, och vid det satt fanjunkaren framför en massa böcker — den s. k. tilldelningen — så kallas en del af knektarnas lön — skulle utdelas på kompaniet. Spaderknekt satte sig med en suck vid bordet och började utbetalningen, medan fanjunkaren införde summorna i sin journal. Ointresserade stodo vi och sågo på, men med ens råkade vi med besked, när vi hörde, huru kaptenen räknade ut summorna:

»38 Lans, 4,50 och 10 för utgången — 4,60 — jaha, korpralen 30 Kask 7,15 och 20 sen sist gör 7,35 och 10 för utgången 7,45 — var så god, 40 vakant, 41 Hare 3,40 samt 10 för utgången blir 3,50 — här har du» o. s. v.

Vi beto oss i läpparna för att inte brista ut i gapskratt. Han lefde tydligen fortfarande i sitt priffeprotokoll, den gode kaptenen. Men fanjunkaren stirrade på honom som på en vansinnig.

»Utgång, kapten?» vågade han till slut fråga.

»Ja, visst, utgång på tjugo, förstås», svarade denne och fortfor lugnt: »47 Ren 3,90 och tio för utgången, jämnt 4» o. s. v.

»I hvilken kolumn skall jag taga upp 'utgång'?» frågade fanjunkaren, darrande och såg med ögon, som höllo på att falla ur hufvudet, på sin besynnerlige kompanichef.

»I hvilken kolumn? I deras som gå ut förstås!»

Nu klarnade det för fanjunkaren.

»Är det annat än i priffen det, kapten?»

»Ahem — nej visst — kors för sju tusan — nej — låt dem behålla pengarna — jag får ersätta bristen — ahem — hvad tusan grina herrarna åt (detta åt oss) — borde veta bättre — ahem — nästa man.»

Men vi begärde permission för att få skratta ut i våra rum.

Sista dagen på mötet gáfvo vi honom emelertid hans lystmäte. Vi beslöto att uppoffra oss själfva för att insöfva honom i säkerhet. Vi spelte så snart vi hade en enda stund ledig. Och till middagen drucko vi hans skål och våra skålar och alla andras skålar, och detta fortsattes sedan vid spelbordet, så att vid tolfsnåret på natten Spaderknekt var ganska väl bandad. Han spelte med passion, men hade haft otur, och hans lynne var ej helt rosafärgadt. Stapplade litet på orden, gjorde han, och så kom stunden — den så ifrigt efterlängtrade stunden.

En af oss, som alltid utmärkt sig för sitt

sällsynta mod och sin öfvernaturliga djärfhet, gjorde början med att låna kaptenens klocka. Därefter fångade han en fluga, en jakt, som ej var utan sina vanskligheter, i det tillstånd vår vän befann sig. Han lyckades emellertid öfverrumpla en stor, fet, glänsande flughanne (så sade han själf) och denne praktiserades sedan i rummet mellan urtaflan och glaset på kaptenens klocka, där han vandrade omkring, så ogeneradt och gemytligt, som om hans vagga stått i en urmakareverkstad — hvilket ju ej heller var så osannolikt. Klockan stufvades ned i kaptenens urficka, utan att han märkte något — och första akten af det hemska dramat var utspelad.

Andra akten förbereddes genom uppjudande af all vår list. En af kamraterna hade på något outrannsakligt sätt blifvit den lycklige ägaren af en kortlek, af den sällsynta skapnad, att hjärter och ruter voro målade svarta och klöfver och spader prunkade i högröda färger. Nästa gång det gafs, smusslades denna kortlek fram, och med glädje i våra själar och högtidlighet på våra anleten, väntade vi under andlös tystnad på resultatet.

Kaptenen tog ifrigt upp sina kort, blåste på baksidan (ett ofelbart medel att erhålla många trumf), vände dem och började ordna dem. Men det dröjde ej länge förrän kallsvetten började pärla på hans höga panna, och han strök sig upprepade gånger med skälfvande hand öfver ögonen. Ansiktsfärgen började skifta i askgrått,

och det lilla hår, som fanns, reste sig, fuktigt af svett. Långsamt tog han fram sin binocle och tog ännu en öfverblick af sina konstbesynnerliga kort, lade ned dem med darrande hand och frågade oss med flåsande stämma:

»Sir herrarna något besynnerligt i dom här korten?»

»Besynnerligt — ja det finns inga trumf ibland dem,» sade en af kamraterna, »annars kan jag då inte se något märkvärdigt.»

»Jaså,» pustade kaptenen ångestfullt och försökte bemanna sig, samt drog ut ett kort. Men när motspelaren tog öfver detta med ett hjärteress, svart som en sotare, då lutade han hufvudet i handen och hviskade med hes stämma:

»Har det gått så långt med mig? Jaja — groggarna ha varit starka det här mötet. Men ett besynnerligt delirium i alla fall — flugor har jag hört talas om, men — ja, vet herrarna, klockan går väl på småtimmarna eller hur?»

Ingen hade något ur på sig, hvarför Spaderknekt halade upp sin klocka för att se hvad tiden led. Han fick emellertid knappast syn på urtaflan, förr än han hoppade till som stucken af en tarantel. Så stirrade han en gång till på klockan, under hvars glas den stora flughannen gravitetiskt gick sin ensliga gång, med gillande blickar seende upp i kaptensens likbleka ansikte, där två stora, förfärade ögon i vild häpnad stirrade på det lugna och fredliga djuret. Förbluffad öfver detta sätt och dessa hemska ögon, lade sig den för-

vånade flugan på rygg och sprattlade lekfullt med sina fina små ben mot den skräckslagne kaptenen. Vi sågo, huru han i sin förfärliga rädsla började borsta klockglaset med rock-ärmen i det fåfänga hopp, att flugan hade sin tillvaro utanpå detsamma. Men till hans innerliga och uppriktiga förtviflan tjänade detta till mindre än intet. Fortfarande dansade flugan lustigt omkring därinne, men kaptenen torkade darrande bort svettdropparna från sin panna och reste sig från bordet på sviktande ben.

»Nåå, kapten! Hvad var klockan?»

»Klockan? Hon var så mycket, att jag — — att jag — — går hem. Adjö mina barn, *kära* kamrater, om vi inte mera skulle träffas — träffas — här på jorden. Hälsa kompaniet! Hååå jaja.»

Och han stapplade ut genom tältdörren, medan vi föllo i hvarandras armar af glädje och fröjd öfver vår lyckade list.

Men året därpå hade han grundat ut, huru det gått till, och hade inte jag och kamraterna fått transport till ett annat kompani, så vete Gud, huru vi skulle hafva redt oss. Emellertid besvarar han allt fortfarande inte våra hälsningar, och få vi tro, hvad de subalterner, som ha hans förtroende, säga, så lär han ingenting högre önska, än att någon gång i framtiden få oss till plutonchefer på sitt kompani. Han vill visst »klämma oss», som han säger.

Man skall aldrig prisa någon lycklig före sin död, och, så roligt man än kan hafva på mötena, hänger dock möjligheten af en kommandering på lifkompaniet som ett mörkt och hotande moln på vår lefnads himmel.

SJUKVÅRDSSOLDATEN

N:o 75 STÖK.

Det är ingen lätt sak, att vara medicinman på en mötesplats, om man också gått igenom sin kurs vid garnisonssjukhuset på Kungsholmen aldrig så bra. Det vidlåder en något kvacksalfvaraktigt, huru skicklig man än är, ty folk fordrar, obilligt nog, examen och titlar af den, som botar dess sjukdomar. Och sjukvårdssoldat är ju en titel förstås, men doktor är en ännu bättre. Sjukvårdssoldaten n:o 75 Stök var heller ingen persona grata — hvilket var orättvist nog, ty det är väl inte så märkvärdigt, om man någon gång skulle råka till att taga miste på antipyrin och kräkpulver. Men botade han inga andra, så botade han en stor, ståtlig volontärkorpral, och det gör honom kanske ingen graderad doktor efter.

Saken var den, att Stök allmänneligen ansågs

för en smula enfaldig, och det är något, hvilket sådana unga herrar som volontärkorpraler sätta värde på. Nu fanns på regementet ett fasligt species af detta sistnämnda slag — en herre med enorma, uppvidna mustascher, hår kortklippt som en straffånge, midja smärt som en flicka och ett förråd af egendomliga och kombinerade svordomar som — ja, som en volontärkorpral. Af manskapet fruktad mer än alla tre majorerna tillsammans, gjorde till och med underofficerarna och de yngre subalternerna en omväg, när de hörde honom stå och domdera framför sin afdelning, ty han lefde och väsnades och skrek och svor, så att svafveldoften kändes vida omkring.

Men så var också hans exercis världsbekant. Hans beväringar gingo som gamla indelningar — han själf påstod med sin vanliga oförsämndhet, att de gingo mycket bättre — och kring hans uppvisning samlades alltid en tät ring på den stora dagen, då regementchefen skilde getterna från fåren.

Och denne förskräcklige unge man hade utsett sjukvårdssoldaten till sin särskilda och egenhändiga driftkucku. Han förföljde honom högt och lågt — aldrig gick han säker för hans gäckrier, och huru han snodde och rände, så var alltid volontärkorpralen framme och underhöll sig med honom på ett sätt, som kom de omkringstående att explodera af skratt, och Stök att »springa i flintor af harm,» som han själf sade,

då han funderade på ett sätt att betala sin vederdeloman för gammal ost.

Men det är inte så lätt att komma åt en volontärkorpral med tre guldstreck på ärmen och ett rykte som oöfverträfflig exercismästare. Han gick där i all sin glans och spände i benen och hånade Stök och kallade honom »medicinaldräng» och »plåsterprins» och andra gemenheter och förstörde hans rykte som vetenskapsman och bar sig illa åt på alla sätt.

Men redan den vise Solon sade, att man ej bör prisa någon lycklig före hans död, och midt i den leende ungdomstiden står ofärden ofta nära och kastar sin mörka slagskugga öfver kommande dagar, fastän människor bara i sin kortsynthet ingenting se utan inbilla sig, i likhet med Karl X Gustaf, att lyckans klot förvandlats till en solid kub, på hvilken man i all sin tid kan stå lugn och trygg i lifvets stormar.

Och så var det också med volontärkorpralen. Han var ute på en stridsöfning — det var ändå under det beprisade normalanfallets dagar — och rusade in mot den bålde fienden med hurrarop af sådan orimlig styrka, att hade denne, fienden, ej varit markerad af två röda flaggor och en hvit, det säkert ej behöfts mer än dessa hjältemodiga stridstjut för att jaga den i full flykt från det bloddränkta slagfältet. Men denna viktiga sysselsättning hindrade honom också att se sig för fötterna, och så gjorde hans olycka, att han rakade rätt ner i ett försåtligt dike och

vrickade foten och låg där som en simpel volontär eller en utexaminerad korpralskoleelev med ett enda smutsigt redgarn.

Han svor nog och domderade än, men ederna hade fått en underström af vemod, och när han fraktades in, liknade han ej mer sitt käcka f. d. jag än en oexercerad fumlig rekryt liknar den fullfjädrade krigaren med »hufvudet väl uppburet, händerna omvridna och axlarna tillbakadragna och lika sänkta.»

Och foten förbands, och läkaren kom med bindlar och tyg och med honom sjukvårdssoldaten n:o 75 Stök — eller var det verkligen Stök? Var *detta* Stök, som annars alltid nalkades volontärkorpralen med stor räddhåga och fasans blekhet på sina kinder? Denne man med hänleendet på läpparna, den spänstiga gången och de af hämndlust glittrande ögonen? Volontärkorpralen märkte fullväl förändringen och vände rysande bort sitt hufvud. Var hämndens timma slagen? Var han gifven sin fiende i våld? Ack — ingen räddning tycktes gifvas, då bataljonsläkaren med en likgiltig axelryckning förklarade, att brottet lättast botades med en timmes massage om dagen i en fjorton dagar ungefär, och Stök kunde ju — —

»Massage duger inte», stönade volontärkorpralen med hes stämma och hvitnande läppar, »det vill jag inte alls ha. Inte på villkor.»

»Hvad fan säger han,» frågade doktorn för-

vånad. »Yrar han, karl? Du, Stök, ger honom massage två gånger om dagen tills vidare.»

»Skall ske, doktor,» svarade Stök vördsamt, medan ett djäfvulskt leende for öfver hans tärda och tänkande drag.

Volontärkorpralen gömde hufvudet under täcket och grät bitterliga — — — — —

Glad och leende som en junihimmel stack Stök in sitt hufvud i volontärkorpralens tält, trekvarts timmes tid därefter vid pass. I handen bar han en handduk och en vaselinburk och i sina ögon hatets och hämndens fasansfulla demoner.

»Jag vill inte,» stammade volontärkorpralen.

»Det är en sak för sig, det,» sade Stök med jublande stämma, »doktorn vill han och jag också — *jag också*. Få vi se på lilla foten? Aj, aj — det behöfs kraftig massage — *kraftig massage* — jojo men »

Volontärkorpralen ryste.

Med en hand, lätt som en kvinnas, strök Stök vaselin på foten, hvarpå han satte in tumarna med en knyck, som afpressade den arme patienten ett förtviflans klagoskri.

»Schy — schy — det här är ingenting», tröstade Stök, hvarför han klämde till med all kraft, som om han haft en hel atletklubb i armarna.

»Här har du, för att du alltid varit så grufveligt rolig, och *här* för all din vänlighet mot mig, och *här* för att du skojat med mig, och *här* för att du sagt, att mina anlag lågo åt dödgräveriet, och *här* för att du gömde huggarn min i fjol och *här* och *här* och *här* — — —,» vid hvarje *här* görande en orimlig kraftansträngning med sina breda tummar i den ömma kroppsdelen.

Volontärkorpralen skrek inte — han galltjöt, och bleknande hopar skockade sig kring tältet, i hvilket han »behandlades». Hans vidunderliga skrån steg upp mot den blåa, klara himmelen, anropande alla goda makter om beskydd, medan sjukvårdssoldaten fortsatte med sitt evinnerliga:

»*Här* har du för ärterna, du strödde i gången, och *här* har du, för att du ställde min klocka, och *här* och *här* och *här*» — — —

Hämndens svarta spöke hade slagit sin skarpa klo i volontärkorpralens lekamen, och patienten stirrade med förvridna drag på sin plågoande, då denne, badande i svett, slutligen höll upp, torkade den sjuka foten med sina grymma händer, och med ett ljust leende af välbehag nickade och sade:

»I morgon kommer jag igen. Efter sex veckors trägen behandling bör foten vara på bättringsvägen — jag har alltid haft rykte om mig, att vara skicklig i det här, och *så* lätt på handen! Go morron!»

Att skildra volontärkorpralens känslor denna afton — därtill skulle fordras en penna doppad i

etter och galla. Dödens iskalla hand låg tryckt mot hans hjärta, och i hiskliga feberfantasier såg han oupphörligt vännen Stök inkrupen i en kolossal vaselinburk och hörde hans skräckfulla:

»Här har du för *det*, och här har du för *det*»

I ljusare ögonblick, då han hade styrka att tänka på morgondagens lidanden, kände han sig på väg att blifva vansinnig, och han hade sjunkit så djupt, att när Stöks triumferande ansikte tittade in i tältet på aftonen, »för att höra hur det stod till», han vördsammeligen inviterade bemålde ansikte på en hela öl. Anbudet antogs godhetsfullt, och med en förfärlig ansträngning försökte sig volontärkorpralen på ett spöklikt leende för att bemantla sin rädsla för sin oförsonlige och grymme fiende, som nu till råga på eländet, drack hans öl lika ogeneradt, som om han ej ett par timmar förut hade plågat och pinat honom på ett sätt, hvaremot inkquisitionens mest fruktansvärda experiment och de romerske kejsarnes utsväfvande grymheter äro oskyldiga och vederkvickande läskedrycker.

Och det fasligaste af alltsammans — när ölet var utdrucket till sista droppen, reste sig Stök höfligt och uttryckte på ett verseradt sätt sin tacksamhet samt lofvade att återkomma med vaselinen nästa dag »klockan 6,30 f. m. *precis*.»

»Det skall blifva mig ett sant nöje,» sade han, till volontärkorpralens oerhörda fasa.

Men om min sagesman ej narras, så ombytte senare på eftermiddagen en rätt stor summa

penningar ägare, volontärkorpralen lofvade vid sin själs salighet att aldrig vidare oroa Stök, och denne ordinerade våta omslag, hvilka gjorde patienten frisk och färdig på mindre än tvenne dagar.

Men nu går volontärkorpralen långa omvägar, när han får se numro 75 — snafva kan man alltid, och massage är en medicin, mot hvilken döden i dess förskräckligaste form är en pris snus.

EN BEFORDRAN.

Han var ej fullt så frikostig och gästvänlig, som vi skulle kunnat önska, löjtnant Paul eller Pålle, som han hette i hvardagslag. Han hade ett ej obetydligt arf på kistbotten, var förmöget gift och hade en mycket förmånlig anställning mellan mötena. Men under den års-långa kommenderingen, där vi hade det nöjet att räkna honom i kamratkretsen, hade det varit *o död*, att förmå honom att bjuda på så mycket som en flaska bilinervatten.

Alltid tillstädes, då hans fina näsa sade honom, att något godt vankades, var han städse tjänstaktig och välvillig — förutsatt att det ej kostade honom något — ty gällde det tio öre, då var han obeveklig.

Ganska tydliga påpekningar i detta afseende låtsade han aldrig förstå, och den sekellånga

kommenderingen närmade sig med raska steg sitt slut, utan att han betalat så mycket som drikspenningar en enda gång.

Efter en middag där han blifvit bjuden på ganska många goda saker och befann sig i ett ypperligt humör, fick man honom dock att med hand och mun utlofva, att om han blefve befordrad till kapten, innan kommenderingen slutade, skulle han ställa till en hej sjudundrande fest för alla kamraterna.

Detta löfte var emellertid ej så fasligt mycket att bygga på, ty för att en befordran verkligen skulle kunna gå för sig, måste en af regementets äldre kaptener blifva utnämnd till major, afgå med döden eller på något annat sätt blifva oskadliggjord. Nu fanns det visserligen en vakant majorsbeställning inom fördelningen, men det är mycket troligt, att Pålle hellre väntat med sin utnämning en månad, än att han skulle taga sig så nära, att han bjöde sina kamrater på en enda enkel potatis.

Emellertid lade kommenderingsofficerarna råd, huru de skulle kunna komma åt Pålles sexa, och till slut trodde de sig hafva »fällan färdig», som man säger.

En ung underlöjtnant, som hade förmånen af en intimare personlig bekantskap med postmästaren och telegrafstationsföreståndaren på platsen, skickades såsom utomordentlig ambassadör till denne och lyckades också verkligen förmå honom att förena sig med de sammansvurna.

Ock så tillverkade man nere på telegrafan med tillhjälp af blåpapper och andra förfalskningsmaterialer det understuckna telegram, som skulle trollo fram löjtnant Pålles fest, och allt var så bra förspändt, som man kunde önska.

Det gick riktigt trefligt till i messen den aftonen. Pålle var vid strålande humör såsom alltid, då han »hade allting fritt», och kamraterna sparade ej på välfägnaden utan persvaderade och hällde i utan återvändo. Och Pålle började känna sig yr i hufvudet, men som det naturligtvis hade varit högst oklokt att ej dricka, när man själf slapp betala, så sköljde han med godt mod sin strupa och blåste på kam, som var hans specialitet och var så utmärkt angenäm och treflig, som man kunde begära.

Ändtligen syntes telegrafpojken och med honom ett telegram till kommenderingens adjutant, hvilken telegramafsändaren i fullt officiel stil hade äran underrätta, att kaptenen af första klass och kompanichefen A. K. T. Butterfeldt blifvit utnämnd till tredje major på N. N. regemente, och att löjtnanten af första klass Axel Johannes Paulus Q. i följd häraf blifvit befordrad till kapten af andra klassen.

Ack, hvad det blef för ett jubel! Pålle försökte att göra sig sjuk men misslyckades i fullständigaste grad och sedan ett klumpigt försök att smita strängt blifvit tillrättavisadt, fanns ingen annan utväg än att hålla god min i elakt spel.

Det blef ett festande! Den förtviflade och

gråtfärdige Pålle såg med mörker i hjärtat de inkomna varorna stryka med som smör i solsken, och hur mycket han än rekvirerade, var det som om kamraterna ej haft botten i sig — ingenting förslog och med vemod i sitt bröst sade han till om supén och mera »konfonium».

Men det egendomligaste var, att hela trakten tycktes veta om utnämningen, ty alltjämt anlände hungrande och törstande skaror, och alla lyckönskade Pålle med sådan hjärtlig värme, att det var rakt omöjligt, att ej bedja dem göra honom den äran att deltaga i den dråpliga festen.

För att i sin ringa mån söka nedbringa slutsumman på räkningen drack Pålle själf så litet, som han anständigtvis kunde göra, men då han såg, hvilken droppe det var, som han på detta sätt sparade in, gent emot konsumtionens oerhörda ocean, så störtade han sig in i glammet för att söka döfva sina samvetskval och började dricka och äta, precis som om någon annan skulle betala kalaset.

Och literata kamrater kvädo sånger till hans ära, där »Pålle» rimmade med »stolle» och »snål» med »skål» och voro ogrannlaga och närgångna på alla sätt.

Först långt fram på morgonen slutade den i sitt slag enastående festen, och Pålle höll på att få slag af fasa, när han fick se den pepprade räkningens slutsumma. Men han tröstade sig med sin vunna befordran och somnade med

hufvudet fullt af beräkningar öfver det billigaste priset på en kaptensmössa.

Nästa morgon var han den allra första i messen för att få fatt på Posttidningen. Han vecklade upp den med nervös brådska — hvad? *Hvad?* Ingen Butterfeldt var utnämnd till major och ännu mindre någon Pålle Q. till kapten.

Nu kommo kamraterna in, och Pålle bestormades med varma och värtaliga tacksägelser för nattens charmanta festligheter.

»Ja, men jag är inte utnämnd.»

»Å — så *grufligt* ledsamt.»

»Ja — men telegrammet?»

Telegrammet, ja! Men ingen visste, hvar det fanns. Själfva adjutanten hade alldeles glömt bort, hvad det innehöll och visste rakt inte, hvar han borde söka det. Han hade för öfrigt så ondt i hufvudet efter den briljanta supén, att han omöjligen kunde reda tankarna.

»Det var väl riktigt?»

»Riktigt! *Naturligtvis!* Hur kunde han tro — —»

»Hvem hade skrivit under?»

Ja, det kom ingen ihåg — somliga trodde sig veta, att det var krigsministern, andra att det var fördelningsgeneralen, och en sade sig med bestämdhet minnas, att det var salig Karl Johan.

Hvem förmår skildra Pålles raseri och till vansinne gränsande förtviflan, då nästa Posttidning upptog en annan kapten än Butterfeldts utnämning till den lediga majorsbeställningen?

Nu är Pålle äntligen kapten, men så länge han lefver, randas ej den dag, då han ej ägnar en vemodig suck eller en mustig svordom åt den för tidiga befodringssexan. För att betala den, det måste han, ehuru han stretade emot i det längsta och prutade som en västgöte.

KRIG.

Numro 38 Skans, hade alltid varit socknens största dansmästare, både bokstafligt och bildlikt taladt. Han var af ett oroligt lynne och ströfvade därför världen vida omkring, men då han kom igen till sitt lilla boställe, var man säker på, att det skulle blifva något af. En riktig Ullspegel var han, och om en eller annan såg snedt på honom för något tokigt streck, så skrattade dock den stora majoriteten, och detta lär ju vara hufvudsaken och hemligheten att komma sig upp här i världen — åtminstone påstås det med all säkerhet, att den, som har skrattarna på sin sida, afgår med segerpalmen.

Men det var ej endast som upptågsmakare, som han var känd och värderad — han var händig och påpasslig som ingen annan, och därför hedrades han också på mötet med att blifva

officersuppassare, och hemma i socknen kunde knappast någon fest firas, utan att Skans var med och ledde förberedelserna.

Vid majstångsdansen var han den, som allra ståtligast och bäst gjorde sitt »jössehäradskast», och många förmögna och dryga hemmansägaresöner fingo stå tillbaka för den fattige soldaten, som lyfte flickorna så högt i dansen, hvars »tjo hej» hördes högt öfver fiol och piglock, och hvars gula knappar och blå uniform togo sig bra mycket bättre ut än vanliga vadmalsbyxor och brokig halsduk af tjockt och tofvigt ylle.

Tjo, hvad det gick, då han kastade knät öfver majstångens högsta krans, och troligen hade han kunnat välja bland hela traktens aristokrati af hemmansdöttrar, fast han kastade bort sin lycka och bara pratade och skämtade med flickorna utan att låta det blifva något allvarsamt af.

Men så kom äfven hans stund, och ingen förundrade sig öfver honom, då han en vacker dag hemförde ett riktigt stadsfruntimmer med italiensk stråhatt med brokiga penséer i och garnering på klädningen och all annan stass.

Hon hade varit hushållerska hos en handelsman in i staden och nu låtit sig så bedåras af Skansens fagra snack, att hon uppsagt sin goda och bekväma plats för att flytta in i hans stuga och där bygga ett fridfullt hjonelag.

Och allt artade sig förträffligt — den äkta mannen höll sig hemma, skötte om torpet och gick dess emellan på dagsverke hos rotebön-

derna, visade sig med ett ord som en hel karl, fast det, förstås, hände sig någon gång, att han glömde sig och gjorde ett eller annat oskyldigt snedsprång för att påminna sin omgifning, att den ej borde insöfva sig i säkerhet utan väl komma ihåg, att det ännu fanns litet lif kvar i den gamle Skansen.

Men omtyckt och ståtlig var han ännu och var en gärna och ofta sedd gäst öfverallt i bondgårdarna, fastän han hade den beklagliga men mänskliga svagheten att, när han blef bjuden och trugad, taga sig litet mer till lifs, är han strängt taget borde och hade godt utaf.

Och i sin kära maka fick Skans -- trots hennes stadsuppfosttran och klädningsgarneringar -- en ej endast andlig utan i äfven i fullt mål lekamlig hjälp, som skjutsade honom framåt en god bit på den väg, som leder till rikedom och fråsseri.

Det kom snart ut i trakten, att »Skansen» var så ogement skicklig i att laga mat, att hennes make (i matlagningskonsten n. b.) ej stod att träffa på många mils omkrets, och då hon dessutom var anspråkslös i sina pretentioner och ej tog sig högre ton, än som hör en soldathustru till, så var det inom kort ytterst en vogue, att på bondkalasen tillkalla henne för att laga ostkakan och koka de bruna bönorna samt ordna med sötosten och lägga upp de sju sorterna småbröd på ett elegant och aristokratiskt sätt.

Till en början var det alldeles själfklart,

att mannen var med, och mycket tacksam var han, det måste man erkänna, för påstötningar i den vägen. Men då han allt som oftast började blifva litet hvad man kallar »på stöflarna», och då förde ett språk, som genom sin genomskinliga militära högfärd gjorde socknens pelare och herrar ursinniga, så tunnade bjudningarna så småningom af hvad honom beträffade, medan däremot hans kära maka var borta sina tre, fyra gånger i veckan och utom den kontrakterade riksdalern alltid hade kjortelsäcken full af kakbitar och gammal konfekt och dylik godhet för att därmed trösta sin man för hans ofrivilliga och nödtvunga ensamhet.

Men denna negligens harmade Skans på det aller högsta. Hvem var han, att han skulle behandlas på ett så ohöfligt och rent af upprörande sätt? Var han inte en krigsman så bård och hade han inte genomgått korpralskolan med utmärkt beröm?

Visserligen kunde han förbjuda sin hustru att gå bort på dessa flottdrypande kalas, men det vågade han ej sätta i fråga till följd af många och tungt vägande skäl. Han visade värdarna och värdinnorna sitt förakt, som han kallade det, men ej heller detta uppfattades till sitt fulla värde af deras tröga hjärnor, och det var allt fortfarande endast hustrun, som öfveröstes med de mest smickrande och mest frestande inviter.

Så satt han en vacker afton ensam och allena i sin stuga, begrundande sitt sorgliga öde,

medan hustrun rörde och smorde sig i de luxuösa salongerna hos nämndemannen Lars Persa i Åsen, hvars hus alltid ansetts såsom platsens crème de la crème. För Lars Persa hade varit landstingsman i världen och hade reverser i dragkistan och kontanter i banken.

Det var förbaskadt hårdt, detta, och Skans riktigt vred sig, när han tänkte på så innerst in i helsicke livvadt, som Lotta nu hade. Men fram emot skymningen klarnade det i hans själ — han hade fått en idé, och Skans var sannerligen ej den, som lät en dylik ligga i träde och förtvina. Han tog genast i tu med dess realiserande.

Han klädde sig i sin gamla slitna uniform, tog geväret på axeln, mössan på hufvudet och marscherade bort till Åsen, med näsan i vädret, med gigantiska och stolta steg och rak i ryggen som en eldgaffel.

Så utrustad kom han fram till gästabudsalen, hvarifrån han hörde glam och munterhet, och hvarifrån utträngde en förförisk doft af refbensspjäll, kalfstek, pannkaka och annan härlig och njutningsrik kalasmat.

Skans knackade på.

Värden öppnade och blef helt förvånad, då han fick se Skans i all hans krigiska glans.

»Hvad står på?»

»Jag vill taga afsked af käringen min,» svarade Skans med ansträngd och gråtsprängd stämma och for med handen öfver ögonen — utan

tvifvel i ändamål att torka af en sorgens bittra tår.

»Hvart sjutusingen och anfäktingen skall du ta vägen?»

»Vill du nödvändigt veta't, så är det krig och örlig i landet, och klockan sex i morgon bittida skall jag vara vid trossboden för att marschera till Gotland — kanske jag är död i öfvermorgon — och därför ber jag bara att få taga afsked — ett afsked för alltid — af Lotta. Och tack skall du ha, för att du aldrig bjudit mig hit, och för att du alltid har varit djeklig och kitslig och snål och orättrådig — kommer du i håg, att jag aldrig fått vedlasset, du lofvade mig? Men jag äger intet ha-at till di-ig» — och Skans tremulerade skickligt på rösten, medan han ännu en gång med skälfvande hand for öfver sin fårade och molnhöljda panna.

Värden var en bild af häpenhet och förfäran med håret på ända och skallrande tänder:

»Krig — å jestanes — *hvad* skall det blifva af oss!»

»Å — så länge ni har oss, så höfves det eder ej att visa någon räddhåga,» sade Skans med trygg ädelhet i rösten, »men sen vi en gång äro borta så — ja — hvar är Lotta? För allra sista gången» — åter strök den grofva handen pannans fårade hvalf.

»Jo, hon är allt här, men nu skall du ha dig en sup innan du drager hädan. Jag har aldrig menat något ondt med dig — det vet du, Skans,

och hvad vedlasset anbelangar, så ska du ta mig tusingen ha två, den dag du återvänder utan lifvets förlust. — Kom nu och tag dej supen.»

»Ja, jag vet inte. Kanske en liten,» sade Skans tvekande och inträdde med nedlåtande värdighet i den församlade kretsen, där han strax blef hjälten, som för de häpna och förfärade gästerna beskref krigets rysligheter och faror.

Det blef tal för honom och hurra och det blef presenter öfver lag, och sent på natten skjutsades han hem för att ej komma försent till det grufveliga kriget, och då rullade sig Skans, som på aftonen varit en af armod hemsokt stackars man, i sagolika rikedomar, bestående af pengar, ostar, fläsk, kött och ofantliga kvantiteter mjöl och bröd.

Och då den af skräck så godt som lamslagna hustrun på morgonen väckte honom för att skicka honom till kompaniets samlingsplats, vände sig Skans om mot väggen och svarade med sömndrucken stämma:

»Asch — inte blir det något krig, inte. Förstår du inte, att det var en så kallad krigslist, din dumsnut.

Och ännu lär Skans, Gud vare lof, ej hafva hunnit ut i det förfärliga kriget.

TVÅ ORIGINAL.

Ar originalernas tid verkligen oåterkalleligen borta och förbi? Ja — folk säger så. Och det är en gifven sak, att ju mer afstånden förkortas och försvinna och ju mer människorna gnida sig emot hvarandra, ju mer försvinna de individuella egendomligheter, som förr frodades så yppigt hvar helst man drog fram. Men just härför kanske det möjligen är skäl uti, att taga vara på dem, som finnas kvar.

På de glesare bebyggda ställena i vårt land har man exempel på indelta kompanier, som taga upp lika stor areal som ett mindre tyskt furstendöme. Och då det är ondt om ståndspersoner, som glosan lyder, så åstadkommer detta, eller kanske rättare åstadkom detta — ty nu för tiden är ej så förhållandet — att kompanichefen ansågs nästan som en högre va-

relse, satt i konungens stad och ställe och beklädd med en nästan oinskränkt makt.

I hvarje socken hade man prästen, men öfver alla stod »kaftin», som gjorde sina rundresor inom sitt kompani klädd i uniform, och som efter sitt eget höga behag styrde och ställde med soldattorpen och rotebönderna.

Men, som sagdt, förhållandena hafva ändrats — antagligen till stor fromma för det allmänna.

»Gamle kapten», som han än i dag kallas af sitt forna kompani, var emellertid en allom rådande, suverän härskare inom sitt område, och Gud nåde den soldat eller rotehållare, som ej till alla delar samvetsgrant rättade sig efter hans befallningar. Han var en skräck för hvarje treskande rote, men så lade han ej heller fingrarna emellan, om han märkte, att hans manskap ej till punkt och pricka uppfyllde sina skyldigheter.

Men knekten var i alla fall hans lust och fröjd, och han gjorde, hvad han kunde, för att alltid hålla sitt eget kompani i främsta rummet. Så går berättelsen inom regementet om, hur han bar sig åt för att skaffa graf åt en afliden soldat.

Dödsfallet hade ej i laga ordning blifvit anmältdt, och därför fanns ingen graföppning, när kaptenen, underbefälet och den aflidnas kamrater inom korpralskapet infunnit sig för att visa den döde den sista tjänsten. Däremot fanns det en torpare, som nyss dött och just skulle begravas.

Bort med torparen,» röt kaptenen, »här skall soldaten ligga,» och det var intet att göra vid — soldaten begrafdes, och den andre fick se sig om efter plats.

Detta låter ju mycket rått och hjärtlöst för oss, men vi måste se saken med en förgången tids ögon, en tid, som kanske ej tog sådana saker på samma sätt, som vi taga dem. Säkert är, att hans popularitet bland soldaterna ingalunda led af detta hans handlingssätt.

Emellertid kan man af den historien sluta till, att han ej var just att leka med. Hans rykte var också känt vida omkring, och hans namn nämndes med fruktan och bäfvan.

Så berättade en gång en gammal knekt, huru »kaftin» kom åkande i sin gamla karriol ned till en färja, som dock redan var upptagen af en kärra med häst och karl. Som färjan ej lagt från land, skrek kaptenen åt karlen att köra i land och vänta till dess han — kaptenen — först fått komma öfver. Men mannen, som naturligtvis var i sin fulla rätt, svarade i tämligen hög ton, att det kom visst inte ifråga och bad honom dessutom godhetsfullt att draga så långt vägen räckte.

Då sprang kaptenen ur sin schäs och ned på färjan samt gick rätt på bonden och frågade honom med händerna i sidorna, om han visste hvem det var, som önskade färjan för sin del.

»Jag ger tusingen och fan också i hvilken du är,» blef det mindre vördnadsfulla svaret.

»Jaså du gör det. Men nu är saken den, att jag är kaptén —,» skrek kapténen och spände ögonen i sin vederdeloman med det resultat, att denna senare med ett jämmerskri af förfäran hoppade direkt ned i älven och sam åt andra landet till, allt medan han tjöt af alla krafter.

Kapténen ledde upp hans häst på landsvägen och sin egen ned på färjan, och så var det slut med den historien.

Men allra prydligast var han under sina torpbesiktningar. Det påstås att han och hans fanjunkare gingo på hvar sin sida om den älf, utefter hvilken soldaternas boställen voro belägna, och att de höllo rättning på hvarandra genom det jämmer, som deras ankomst uppväckte. Barn och kvinnor flydde naturligtvis i massor vid ryktet om de bägge bjässarnas grufveliga framfart.

Så kom »gamle kaftin» en vacker dag till n:o 48 Pang, som enligt sin skyldighet borde hafva uniformsklädd mött sin kompanichef på sitt boställes trappa. Men min käre Pang hade tyckt, att det var besvärligt att kläda om sig, och stod där nu i brun skinnväst och lappade byxor på »trampen», som det heter.

Så steg han fram och gjorde ett sjudundrande ställningssteg:

»Kaptén! N:o 48 Pang anmäler sig!»

Kapténen svarade med en så väldig örfil, att Pang slog i däck, och så fort han kommit

upp, fick han en till, som kom honom att göra en dubbelvolt åt andra hållet.

Men den som förstod halfkväden visa, det var Pang. Han ramlade af in i stugan och kom snart ut igen i sin bästa uniform.

»God dag, min käre Pang,» sade kaptenen fryntligt, »roligt att träffa dig. När jag kom hit stod en civil dräng här på trappan och sade, att han hette Pang, men den smorde jag upp, du.»

»Det gjorde kaptен förbaskadt rätt i,» svarede Pang, och så fortgick besiktningen i all gemytlighet.

Men en gång kom han illa ut, och det blef också hans sista historia. Han hade köpt en ko på vintermarknaden i K. och funderade på, huru han skulle kunna få kräket hem utan allt för stor kostnad. Så kom han att tänka på den så kallade soldatposten. Denna begagnades mycket förr i världen och gick så till, att en order skickades till en soldat, denne fortskaffade den till nästa man och så vidare till dess den kommit fram till sin bestämmelseort. Med våra dagars kommunikationer händer det naturligtvis ej att begagnandet af denna soldatpost kommer ifråga.

Men kaptenen tog helt enkelt och band fast sin adress och soldaternas ordningsföljd, upptecknad på starkt papper, i kons ena horn, och sände henne hem per soldatpost. Soldaterna hade ingenting annat att göra än att

knoga längs de snöiga landsvägarna med kreaturet, men deras sinne lär ej hafva varit allt för mildt under färden, särskildt som vintern var gnistrande kall. Emellertid kom saken till vederbörandes öron, och kaptenen fick sig en längre tids arrest, efter hvilken han fann sig föranlåten att begära sitt afsked.

Det är en figur från flydda tider. Hans minne lefver i trogen hågkomst inom hans kompani, och kanske kan man på honom tillämpa orden om Lotta Svärd:

»Mycket tålte han skrattas åt
men mera hedras ändå.»

* * *

Den gamla Karlberg kan anses som ett mönsterdrifhus för originaler. Och det är sanneligen ej heller få sådana, som utexaminerats från kungliga lustslottet eller som det mer populärt brukade kallas, »inrättningen.»

Man kan tänka sig, hur det skulle vara då pojkar togos in vid tio års ålder och sedan ej hörde talas om annat än militära saker — utom nu de obetydliga civila ämnena — ända till dess de voro färdiga att utexamineras såsom officerare. Också låg det ett egendomligt skaplynne öfver det gamla slottet med dess popplar, sjukrum, bagarhvalf och skräddareberg.

För alla de historier om galna upptåg, som finnas från Karlberg! De äro legio och den ena

tokigare än den andra. Då kadetterna gingo där från sina 10 à 12 år och ibland ända till sina modiga 25, så kan man förstå, att de hade tid på sig att utföra en massa upptåg, uttänkta i deras odygdiga hjärnor.

Bland alla dessa egendomliga original fanns särskildt en — en hjärtans hygglig och trefflig karl, men med ett hat mot all läsning och annan nyttig sysselsättning för resten, som var rent af fasaväckande.

Hans goda hufvud visade sig i de otaliga bon mots, som han kastade omkring sig, och hans goda hjärta i en hjälpsamhet, som aldrig begärdes förgäfves — men boken — det var o död!

Han sade, att han ej kunde hålla en bok i handen under en half timmes tid utan att slumra in, och hans betyg visade, att han den gången ej for med osanning.

Men trefflig var han, obegripligt trefflig, med ett humör, som lät honom gå förbi livvets alla stöttestenar utan att snafva, och med en själsnärvaro och en fyndighet, som alltid räddade honom, om han låtit fånga sig i någon snara, hvilket föröfrigt sällan hände — han var lärarna för slug.

Som man vet, är Karlbergs borggård mycket lång och smal, begränsad på långsidorna af sjön och själfva slottet och på kortsidorna af de små flyglarna med de så kallade skräddar- och bagarhvalfven.

En dag stod en afdelning kadetter i hvardera af dessa hvalf, sysselsatta med att lära sig optisk telegrafering för krigsändamål. Som materiel användes olikfärgade flaggor, och där viftades och telegraferades värre. Officeren, som ledde öfningarna, var händelsevis ej på n:o 76:s — vårt originals — afdelning, och därför kände denne senare sig också riktigt säker och i tagen.

Så telegraferade en lång, ståtlig framtidsman till kadett från bagarhvalfvet:

»Fienden nalkas. Trupperna brinna af stridslust. Hvad skall jag göra?»

»Hvad i alla mina dagar skall jag svara på det där,» jämrade sig den lille, närsynte kadett, som skulle i sin tur besvara telegrammet och nu nervöst plockade i flaggstället, »är det ingen, som kan säga mig, hur jag skall göra?»

Neej — det var ingen, som brydde sig om — de andra hade mer än nog att ställa med sina egna affärer.

Officeren borta i bagarhvalfvet började blifva otålig.

»Å — 76 hjälp mig, så är du hederlig! Jag betalar kaffe med dopp hela veckan.»

»Kör,» sade n:o 76, »hvad telegraferade den andra fårskallen?»

»Jo, han telegraferade, att fienden nalkas, och att trupperna brinna af stridslust och frågade, hvad han skulle göra,» svarade offret utan att fästa sig vid den tämligen tydliga och ej mindre ohöfliga insinuationen.

»Tag hit flaggorna,» och så telegraferade n:o 76 till officerens häpnad och vrede och kadetternas obeskriffliga jubel och glädje kort och godt detta svar på den andres högstämda förfrågan:

»Låt strunten brinna!»

Resultatet blef naturligtvis arrest, men 76 var lika glad för det.

Så fram på sommaren hade kadetterna öfning i så kallad ögonmåts-rekognoscering, då hvar och en ensam får ett område att kartlägga.

När lottdragningen om distrikten ägde rum, hade n:o 76 en grym otur, i det att han drog det svåraste distriktet i trakten, och i hvilket det dessutom fanns ett berg, som det alltid hade ansetts så godt som ogörligt att få någon fason på.

Numro 76 ritade emellertid så godt och så fort han kunde, och när det led mot slutet af tiden, hade han endast öfversta toppen af berget kvar, men det såg han, att kartan omöjligt skulle hinna att blifva komplett till den dag, då den skulle vara inlämnad. Och vredens och räddslans moln täckte hans tankedigra panna, ända till dess dragen ljusnade och han skrattande gjorde några streck till på kartan och så begaf sig hem till Karlberg, dit han också anlände i sista minuten.

Numro 76 var allt litet orolig, det syntes mer än väl, innan betygen uppspikades i öfre afdelningen, men då blef hans sinne lugnt och

hans själ glad, ty där stod det, att han för sin karta vore belönad med en åtta, det vill säga, »med beröm godkänd».

Nu återstår endast att redogöra hur n:o 76 kommit ifrån den där fatala bergstoppen, som gjort honom så mycket hufvudbry.

Jo, när läraren öppnade kartan, fick han se det ställe, där bergstoppen borde hafva varit inlagd, ännu oskäradt af blyerts- eller kritstreck, och då han med häpnad omsorgsfullt undersökte detta egendomliga förhållande, så fann han till sin stora förvåning, att n:o 76, då han såg, att han omöjligt kunde hinna med att få in bergstoppen på sin karta till den utsatta tiden, kommit på det djärfva påhittet, att lämna denna fläck oritad, men i stället textat i dess midt med sin allra vackraste piktur:

Und tjuz!

Det vill säga n:o 76 mening var tydligen den, att han, i följd af ett dylikt farligt djurs vistande på platsen, ej kunde rita af denna och således ej lämna fram sin karta så fullständig, som han i gynnsammare fall otvifvelaktigt både velat och kunnat.

Och trodde man inte precis på detta kreaturs vistande på bergshöjden, så befanns sättet att reda sig ur klämma så pass originelt, att det fick passera.

Och det var ju inte mer än rätt.

DEN SVÄLJDA KRONKNAPPEN.

Johannes Jansson i Vestanåmyra var en betrodd karl i socknen och hade varit både snöplogsfogde och fjärdingsman. Dessutom hade han förvaltatsitt jordiska goda på ett snudigt och fiftigt sätt — ja di sa' att han hade flere flere hundra reksdaler på banken.

Och därför var det heller inte mer än rätt, att han gjorde ett redigt kalas, när pojken hans, Per Agust di kallar, kom från det djädra mötet med kroppen hel och odelad och med förnuft och alla sinnen kvar — sådana de nu voro.

Det var intet knussel hos Johannes. Kunjak och dubbelrenadt och ostkaka och reffbensspjäll — allt som kan fresta en fattig syndig människa att öfvergifva dygdens stig för onskans rysansvärda vägar — fanns där uppdukadt, och där åts och dracks, så flottet lyste lång väg på

kinder och hakor. Rejält kalas, men så var det också på Vestanåmyra.

Och den rödhåriga Per Agust, som förut varit en ganska vanlig individ, hade nu stigit i graderna med kraft. Han var lagets hjälte och söp och svor, ännu som han blitt befördrad te korpral under öfningarna. Skulle man tro honom, så var det egentligen han och ingen annan, som haft befälet öfver lif och död på beväringmötet, för det låt på'n ackurat som om både öfverste och majorer, fältväbel och krigslag varit honom underdåniga och till en fotapall.

Och en rebellare hade han nog varit, ty af mest allt han berättade framgick tydligt, att han hade gjort precis som han velat och gett katten i hvad kaptenerna och löjtnanterna hade haft för åsikter om disceplin och excyss och andra dråpeliga strapatser.

»Lyjtnanten sa, att vi skulle göra så,» sa Per Agust, »men se den som gjorde så som han ville, det var allt jag det, lell,» sa han.

»Hur lät löjtnanten då, då?» frågade ödmjukt den häpna mängden.

»Lät! Han fick låta bäst fanken han ville — en har föll rättigheter fast en ä beväring.»

Och hans faders gäster, värdfolket inbegripna, intogos af en grufvelig vördnad och skräck vid tanken på allt det modiga, som Per Agust utkämpat. Det likade sig väl till, att han skulle bli numra ett i socknen efter detta.

Gillet gick och skålar druckos och man mädde

allmänt som en kung, och så blef Per Agust rusig. Och det var då han anförtrodde sina kära vänner, att han haft sitt förnedringstillstånd, han också, och att han hade varit nära deran att låta sitt unga lif för konung och fosterland. Och att han kanske inte varit så innerst in i Helsingland stor kaxe, som han lät först. Så här berätta han:

»Den enda, som var kitslig imot mej, var korpral Tapper — 95 på fjärde kompaniet. Jag borde ha anmält en för öfversten, men så brydde jag mej inte om'et. Får jag fatt i'en *nu*, då ska jag betala'n med ränta, — ränta på ränta. Jaggu ska han få, den schvinpälsen.»

Här gjorde han ett uppehåll för att ta sig en jamare, ruset och rörelsen stego honom upp i halsen, och med tårar i ögonen fortsatte han sin rysliga legend:

»Han låg efter oss som en igel — från môra te kväll. Aldrig en sekund var han ifrån oss. Han var med då vi bada, och jaggu feck jag inte klä å mej sprettande naken och klifva i — men för den schikan ska han ha schärskelt, äss jag träffar'n. Å dä gör jag nog, och stryk dä ska inte fallera. Mej tydde han sej te speciellt. Snygg och schangtil — det har jag alltid varit, och rå te dä ha jag också haft — jag undrar om en kan säja detsamma om Tapper — den här ringen har jag betalt två och femti för, om ni tror mej eller ej, men te borsta skonna tre gånger om dan, de håller jag mej verkligen för god te.

Och så var det med uniformen också. Rådde jag för, att ve uppställningen en enda gång en enda knapp hade gått ur vapenrocken? Inte mer än en va det. Men Tapper förstås röt och lefde, som om jag hade vrängt vapenrocken ut och in.

»167,» sa han, »din röe rackare,» sa han, »ä du inte sluskig som den värste civilist nu igen,» sa han. »Inga knappar har du i rocken,» sa han, »och lorti och smeti ä du som en bali-ban,» sa han. »Unnerstår du dej te komme ut te näste oppställning halfnaken och tallig som ett schvin,» sa han, »så ska ja och faen ta dej lell, din röe rackare,» sa han.

Sånt får en fri medborgare höra åttå vårt befäl, som *vi* aflönar. Men den som nämner 'et för vån riksdagsman, dä blir *jag*. Om Tapper så ba mej på sine bare knän — tale om 'et *ska jag*. D'ä inte lönt te be mej låta bli.

Så ble exyssen slut, och inte tänkte jag på knappen. Jag ville ha mej kaffi me dopp — en ä väl människa fast en ä värnplikting. Jag gick där och lullade till dess klockan drog åt fyrasnåret. Då hågade jag mej angående den förb. kronknappen. Och då var det jag, som sprang upp i kasern och tog fram knappen och nål och tråd. Rocken vrängde jag af mig i ett enda vrianne och satte mej till att sy. Trån höll jag i *den* nypa och nålen i *den* — knappen höll jag i mun — när en inte har tre händer, kan det inte gå till anlester.

Men så gick trumman i detsamma, och den där jädrans korpral stack fram bak en klädhängare och röt åt mej som åt ett skogens vilda vilddjur:

»Nå, 167, din röe rackare, kommer du till uppställningen, eller skall jag ta dej i kalufven och *frakta* ut dej? Är du mållös och döfstum och stendöd, din röe rackare, så svarar du — eller — ska jag — så många millioner — — —»

»Jo, korpral,» skrek jag, som jag var lärd, men i detsamma halkade den förb. knappen ner igenom halsen och gjorde inte halt förr än långt ner i magen.

»Nå, din röe rackare,» illtjöt Tapper, »valles går dä?»

»Jag — jag — gullösöte och fine korpral — jag sväljde kronknappen,» sa jag med ångest och förfäran.

»Jaså, din lömmel, du försnillar kronans höga persedlar,» skrek Tapper utan att se åt mina kval. »Gack genast till doktorn, så att han får operera opp magen din,» sa' han, »så kronan får igen sin knapp,» sa' han, »din röe rackare,» sa' han.

»Nehej,» sa' jag, »ingen får skära mej i magen,» sa' jag, »för det är min mage,» sa' jag.

Gud hjälpe mej, hvad det blef för ett ilände. Men jaggu hade det varit värre, om doktorn taget till knifven. Han gaf mej ett medikament, som var det gräsligaste och vedervärdigaste på denna jord. Jag gaf upp allt, hvad jag hade fått af kronan och matsäcken hemifrån och kaffit i

marketenteriet — jag trodde en stund att mitt lif var allt, och att min odödliga själ skulle följa ut med allt det andra. Men allra sist — *allra sist, ser I* — kom kronknappen. Hade han inte kommit just då, så hade det aldrig gått väl.

Hå hå, ja ja, ska vi ha oss en gök till, pojkar?»

Och gästerna förundrade sig storligen och gingo dädan, undrande öfver Tapper och kronknappen.

MED VÄNLIGHET KOMMER MAN LÄNGST.

Gamla tiders kompanichefer likna ej de moderna mer än ett gammalt flintlåsmuske-
dunder liknar ett mauser-repetergevär. Men om
de gamlas uppträdande kanske ej alltid präglades
af en mild och öfverflödande humanitet, så var
detta ej på den tiden något så särdeles stort fel.
Knekten såg nog då, liksom han ännu gör,
längre än till ytan, och om denna också var
aldrig så grof, så kunde den dock ej fullkomligt
öferskyla det goda hjärtat, som klappade varmt
för den underlydandes lycka och välfärd.

Huru mycket en sådan där gammal björn
än röt och svor i kompaniluckan, och hur många
hårdhändta slängar han utdelade under exercisen,
om ej kompaniet gick som efter en lineal, så
visste dock hvarenda soldat, att om en verklig
och oförskyld olycka hotade någon, gamle bit-

vargen skulle vara den förste att behjärta den, och att han skulle lägga alla sina krafter till för att afvända eller afhjälpa det onda. Dog grisen, eller var det frågan om att hjälpa äldsta pojken, »som var så obeskrifligt snäll i katekesen», till en större skola, så vände man sig till »kaftin» — i hans faderliga sköte nedlades alla bekymmer, små som stora, och nog gjorde han allt, hvad i hans förmåga stod för sina knektars bästa. Men rappa skulle de vara i helomvändningen och göra taktsteg, så marken gick i vågor — hvarom inte så vankades det hurringar öfver lag.

Ett undantag från den typiske gamle kaptenen — ej hvad kärnan vidkommer, ty den hade ingen vank — utan i fråga om skalet, var kaptenen och chefen för sjunde kompaniet. Han hade det mildaste sätt, man kunde önska sig och tycktes vara genomträngd af den nya tidens humanitet, innan denna ens var känd till namnet, mycket mindre använd och tillämpad. Fastän detta kanske — efter gamla knektars utsago — var ett tomt och bedrägligt sken.

Ty, sade de, visserligen var han mör i mun som en präst, men i handling var han värre än en gammal jourkorpral. Det hände, att han på det allra vänligaste inbjöd en knekt med dåligt samvete att göra honom ett kort besök i hans hem, men man borde vara en mycket ung och mycket oerfaren rekryt för att gå dit med någon öfversvallande glädje i bröstet. Visserligen sade han alltid, att »med vänlighet kommer man

längst», men att döma efter de stönanden, som då och då hördes från trossboden, dit han på det artigaste inbjöd sin gäst, så trodde han kanske ej så mycket på själfva vänligheten såsom ett uteslutande medel för sina soldaters uppfostran.

Men något annat än rykten kom aldrig ut, ty han hade också ett annat uttryck: »att göra det goda i tysthet är dubbel förtjänst», och det höll han obrottsligt fast vid. Han var emellertid afgudad af sitt kompani, och aldrig vet man en soldat, som ohulpen gick från honom, skulle han så ut i socknen och låna penningar själf, om det nu var där, skon klämde.

Hvad han egentligen förstod med sin »vänlighet», det berättade här om aftonen vid en cigarr en numera gammal och gråhårig major, som en gång i en aflägsen forntid varit en ung, lättsinnig och lefnadsglad subaltern på hans kompani,

»Det var på det viset,» sade majoren och smuttade belåtet på sin rykande romtoddy, »att kamraterna skulle hafva en fest, och till denna behöfde paviljongen dekoreras en smula. Gubben, som, hvad man än säger om honom, ej saknade smak och god smak, fick order att såsom chef leda det hela, och som han aldrig knusslade, tog han hela sitt kompani med till handräckning, rekvirerade ut stadens förnämste dekoratör och stal löf i de omgifvande skogarna till den omfattning och med den fräckhet, att han med knapp nöd undgick att drabbas af lagens arm,

som hotande sträcktes öfver honom af en ung och nitisk extra jägmästare.

Emellertid gick det framåt med stormsteg, och allt lofvade att blifva ganska godt. Där flätades guirlander och målades sköldar, där ritades namnchiffer och arrangerades tablåer, och äntligen, en ljuflig junikväll mot solnedgången, kom den store konstnären från staden för att med sin vetenskap och sitt utbildade estetiska sinne sätta upp gardiner och draperier. Denne imponerade också genast på oss genom sitt öfverlägsna tal och sitt ordande om »mjuka våglinier» och »läckra perspektiv» m. m. sådana vackra och tilltalande fraser, och dagen därpå, då gamle kaptenen skickat mig in för att öfvervaka den skicklige tapetserarens arbete, var jag — en obildad subaltern med ett par enkla jetoner från Karlberg — riktigt förlägen. Emellertid hade jag kaptens order för anordningarna, och allt gick bra, till dess vi kommo till ett par kornischer, som min befälhafvare ville hafva uppsatta strax ofvanför ett fönster.

Denna placering stred emellertid mot tapetserarens konstnärliga begrepp och stötte hans artistiska öga. Där skulle dom *inte* vara. Men *där* — där passade dom förträffligt, och den store estetikern tog två steg baklänges och kikade genom sin elegant böjda hand.

Ja — men kaptenen ville, att de skulle sitta *där*.

Var kaptenen dekoratör till yrket?

Neej, men han ställde med det här.

Jaså — hvarför hade han då skickat efter honom?

Jo, han skulle hjälpa till.

Jaså — »hjälpa till». Tackar *allra* ödmjukast. Nu skulle emellertid kornischerna sitta där — intet vidare med den saken.

Förtretad och ledsen gick jag in till kaptenen och förtalte honom — möjligen med en smula broderi — om tapetsrerarens trilsckhet.

»Ja, ser du, min bror,» sade han, »du förstår dig inte på att ta' folk. Så'na där skall man taga med lugn och besinning. Blir man häftig, bli de uppretade, de svara på sitt språk — och man förlorar bataljen. Lugn och jämnmod och artighet — framför allt artighet. Med vänlighet kommer man längst. Jag skall själf tala med honom, så få vi se, om han inte tar reson.»

Och så tog han, liksom utan att tänka därpå, ett gevär med påskrufvad bajonett, som tillsammans med en mängd andra tjänade till dekoration i ett hörn af rummet, och begaf sig in i för-maket, där tapetsreraren var ensam herre, sedan han segerrikt afslagit mitt anfall. Som kaptenen omsorgsfullt stängde dörren efter sig, så förstod jag, att situationen var grannlaga och gjorde mig beredd på återtag, då på en gång ett par skärande nödrop där inifrån retade min nyfikenhet till den grad, att jag ofrivilligt tog några steg närmare. Och ännu ett genomträngande skri — tydligen från en i dödsångest varande män-

niska — gjorde på mig ett sådant intryck, att jag — måtte det en gång förlåtas mig — lutade mig ned och kikade på ett skamligt och fullkomligt opassande sätt genom nyckelhålet på min förman och kompanichef.

Hvad jag såg därinne, gjorde ett outplånligt intryck på mitt unga sinne. Jag såg tapetseraren stå öfverst på sin bräckliga stege, i hvilken han med förtviflans kraft hakade sig fast, medan det ena jämmerropet efter det andra skälfvande steg upp ur hans kvalda och beklämda bröst.

Och orsaken? Jo, nedanför stegen stod kaptenen med sitt gevär och petade med bajonetten konstnären i hans tunna sommarbyxor på ett högeligen grymt och ogrannliga sätt. Och sedan han med lugn tillförsikt stuckit med bajonetten en fyra, fem gånger med ett halftums styng i taget, så hörde jag honom med sin vanliga honungssöta röst spörja tapetseraren till om hans åsikter och tankar angående placerandet af kornischerna. Och utan att invänta svar började han strax därpå tortyren på nytt, medan den vettskrämde och pinade handtverkaren tjöt så, att taket kunnat remna.

Emellertid tycktes det vara jämförelsevis lätt att komma öfverens med dekoratören på detta egendomliga sätt, och kaptenen tycktes också hafva fått ett tillfredsställande svar på sina vänliga förfrågningar, ty de förfärliga tjuven öfvergingo snart i ett bekymradt jämrande.

Och jag hann knappast kasta mig undan

från nyckelhålet, förrän kaptenen trädde ut och med eftertänksam min åter satte geväret i dess ställning.

»Nå,» vågade jag fråga, »hur gick det? Fick kapten kornischerna, där kapten ville hafva dem?»

»Ja, naturligtvis,» sade han tryggt. »Jag tog saken med lugn och mildhet, och då klickar det aldrig. Jag känner ett gammalt ordspråk, som kan blifva dig till nytta, då du en gång får en smula förnuft och tre ränder på mössan. Och det är: 'med vänlighet kommer man längst'. Glöm aldrig bort det, min gosse.»

Jag har heller inte glömt det, ehuru tillämpningen alltid förefallit mig en smula kuriös,» slutade majoren med en drömmande blick och ringde efter nytt varmt vatten för att göra sig ännu en fullfjädrad »romare».

EN KONSERT.

Hvit och hemsk som en jättstor orm slingrade sig den dammiga landsvägen mellan afmejade vallar, gulnade hafrefält och glesa lundar af asp och rönn. Atmosfären stod, tjock som en rök, kring soldaterna, som mödosamt pulsade på i mullen, medan det kväfvande dammet lade sig på lungorna och gjorde kappan och packningen och de tjocka blå rockarna hvita som mjöl. Gevären buros snedt bakåt på axlarna, och endast gamla barkade veteraner kunde hålla eld på sin pipa i den kväfvande, förslappande värmen. Benen flyttades nästan omedvetet, man gick framåt till hälften sofvande, medan en dunkel tanke på nattkvarter, friskt källvatten och skugga uppehöll de domnande lifsandarna. Och i spetsen red bataljonschefen och tänkte på den fördömda värmen och behöfligheten af regn för de väl-

signade betena, medan adjutanten tänkte på flickor, då och då omväxlande med en förlåtlig beundran öfver sina vadors ojämförliga skönhet och en tacksamhetens suck till skomakaren, som låtit dem framstå i all deras ideella glans. Men ännu längre fram drog musiken fötterna efter sig och framkallade härigenom riktiga molnstoder, hvilka sedermera inkvarterades i soldaternas strupar. Sorgligt hängde de blanka instrumenten med sina hufvuden, tenorbasunen kändes tung som ett ondt samvete, och till och med den lilla piccolan var en odräglig börda för den unge och elegante musiker, till hvilken den var ett oundgängligt bihang, och till hvilken den utgjorde en ytterligare attraktion — ett attribut förutan hvilket han ej varit den, han var — hvilket verkligen varit mer än sorgligt.

Emellertid led ingen så fruktansvärda kval som bastrumslagaren. Frånsedt det barbariska uti att beordra en stor, robust karl med kort hals och fallenhet för slag att frakta med sig ett instrument af denna trummas omfång och vikt i en atmosfär af 35° C. i skuggan, så plågades han af en fruktansvärd törst och en ej mindre hunger. I tankarna höjde och sänkte han sina käkar öfver sitt grufliga gap och suckade tungt, då han fann verkligheten så litet motsvarande hans förväntningar. Ingenting att äta, ingenting att dricka, en ofantlig bastrumma att släpa med sig som en galerslafs kedja, en tjock kommisrock, hvilken lädde vid ryggen af svett, och vidt och bredt

ingen hviloplats att skåda! Han blängde med en ursinnig blick på sitt instrument och lunkade mödosamt på, då han till sin stora häpnad bakom sig hörde majorens af dammet hesa stämma, flåsande tillropa bataljonen ett halfkväfdt *halt!*

Han trodde sig vara föremål för en vision, men rätade upp ryggen och fick en viss glans i sina små, dimmiga ögon, då han hörde majoren för kompanicheferna förklara situationen — en bondgård låg strax bakom den mariga, snustorra tallskogen, och där skulle blifva en längre rast. Och långsamt och ovigt bröt bataljonen af från landsvägen och slog in på en hård liten byväg med djupa hjulspår, samt utbredde sig tungt på de afslagna rågfälten, bland den blekgula stubben, där snart en mängd kommandorop ljödo, vattenpatruller utsändes, packningar upplöstes, kokgropar började grävas och stora, massiva soldatkroppar utsträckte sig öfverallt, där det fanns en aning om skugga.

Det hela var en riktigt målerisk och vacker tafla, och snart började eldarna att sticka sina gulröda tungor öfver kokgroparnas kanter, och ärter och vatten hälldes i flaskorna, som hängdes upp på långa, grofva störrar, medan soldaterna med hungriga ögon sutto nedhukade bredvid för att trots den tjocka, kväfvande röken, som kom deras ögon att svida, öfvervaka sitt middagsmål.

Men bastrumslagaren, som vräkt sig på rygg med sin store mage rätt i vädret och utsatt för solens förtärande glöd, såg ej den vackra taflan

utan vred sig endast så mycket, att han kunde få syn på den oerfarne och plågade yngling, som han, utan en tanke på dennes trötthet, genast beordrat ut för att rekognoscera bondgårdens resurser i mat- och dryckesväg. Halfgråtande kom denne slutligen tillbaka och förtalte under bäfvan och jämmer, att de förhårdade knektarna redan tagit allt, som var värdt att tagas, hvarpå den store musikanten tungt gick öfver styr, skotade an med knän och armbågar och så småningom lyckades få sitt väldiga skrof upp i vinden. Därpå styrde han i egen person kursen på bondgården, för att med all den prestige han besatt, verka för att erhålla något läkemedel för den hunger, som hotade att, i blomman af hans ungdom, fälla honom till marken, lik en vissnad ros — för att taga en jämförelse, öfver hvilken han ej behöfver blifva stött.

Men till och med han tycktes misslyckas. Vått och torrt — allt var förtärdt, som om en svärm egyptiska gräshoppor varit ärade gäster på gården för fjorton dagar vid pass. Ingenting — absolut ingenting — att förtära! Nå, men griskultingen, som gick och polymasade där borta?

Ja — den är inte död än.

»Nå — så döda'n då.»

»Ja — det dröjer så länge.»

»Prat. Stick'en på skifvan. Hvad kostar han?»

»Sju och femti.»

»Hut, bonne. Sju och femti! Det passepoilerar jag tre vapenrockar för.»

»Sju och femti.»

»Jag ger fem, och får jag honom inte för det, så tar jag honom för ingenting. Nu hör du — *för ingenting*. Konungen vill inte, att hans krigare ska svälta ihjäl.»

»Ja, ta'n då,» sade »bonnen», som ändå gjorde en briljant affär.

»Jag vill steka'n här inne — du får ta dö på'n.»

»Åja — det går väl an.»

Grisen snarades på det sorgfälligaste, och hans förre husbonde dängde honom i skulden med en yxa, så att han låg där, och en dödare gris har universum aldrig skådat.

Men understundom gäckas mänskliga förhoppningar. Just som nasse skull tappas med afseende å sitt blod, hördes en signal i lägret, och basmannens vana öra uppfattade genast, att det var order för musiken att samlas. Uppbrott! Ack, du buse för trötta musikanter! Grisen — hvad i helkotta skulle man göra af grisen? Ville »bonnen» ta' igen'en?

Nej, det kom då inte i frågan. Men köpa igen'en möjligen.

För fem kronor?

Fem kronor! Ett sådant litet eländigt kriter! Han hade väl inte stulit sina pengar heller.

Ja, men han hade sålt honom för det.

Hörer inte hit. En banko är bjudet — och det är ändå liberalt.

»Å hut, lymmel. Jag tar grisen med mej.»

»Ja — en och sjuttiofem.»

»Tyst, drulle!»

Och ut skyndade musikern med grisen under armen. Hvar skulle han göra af den? I fickan? Ogörligt. En idé: i bastrumman. Sagdt och gjordt: ena kalfskinnet togs af, och grisen instufvades i sitt nya corps de logis.

Ändtligen fick den store musikanten tid att göra sig underkunnig om, hvart det skulle bära af. Å — inte värst långt bort — det skulle musiceras för officerare och trupp under middagsrasten.

Det fanns ingen tid öfrig för reflexioner. Uppställning! Och han måste ställa trumman på den lilla tältstolen och höra och se upp på direktören. Man spelte »Under dubbelörnen» på ett charmant sätt, och så småningom började bastrumslagaren försonas med sitt öde. Det kunde inte dröja länge, innan han fick steka sin kära nasse, oaktadt det utan tvifvel varit förmanligare, om han just nu legat i ugnen.

Så blef det en paus, och musikanterna slogo upp »n:o 15 i de blå böckerna», hvilket styckes verkliga namn var den odödliga »Carmen».

Men medan bastrumslagaren med fingret

följde noterna och gjorde små förberedande slag med sin skinnklädda trumpinne, tycktes något öfvernaturligt tilldraga sig i trummans inre. Det lät som trippandet af små fötter, och till slut hörde han, till sin ousägliga förfäran, ett lågt men tydligt *iii* från instrumentets djup. Saken var lika klar som gruflig. »Bonnen» hade slagit för dåligt, de entusiasmerande tonerna af marschen »Under dubbelörnen» hade väckt grisen ur hans dödssömn, och nu var han — höjd af skräck — lefvande och glad och kry ini trumman, och ingen man på jorden kunde förutsäga, hvad han nästa gång skulle känna sig manad att företaga. Det var en belägenhet, så full af fasa, att trumslagarens hår reste sig som svinborst — rakt på ända — och stora, klara svett droppar runno strida som ett Niagara utför hans dödsbleka kinder. Ett svin i en bastrumma! En slik situation hade ej förekommit i världens historia — *hvad* skulle slutet blifva?

Direktören knackade i notstället, och Carmen intonerades. Grisen tycktes jämförelsevis fromsint och retiré och tillbahöll hvarje opassande yttring af välbehag eller harm. Kanske han tju-sades af tonernas välljud — Orfeus fick en gång stenarna att röra sig — hvarför skulle inte en modern artist kunna få en gris att vara tyst? Och vid tanken på denna bragd i musikens värld blef trumslagaren så upprymd, att han dunkade till trumman med all sin kraft — men det borde han hafva låtit bli.

Grisen tog det synbarligen såsom en personlig förolämpning, och just som man kom till det världsberömda »Toreador», knäppte han i med ett illtjut, så förfärligt, att anföraren tappade sin staf, tenorbasunens knän veko sig, och flöjtisten med bleka läppar och förfärade ögon stirrade på trumslagaren, som om han hört sin egen flöjt på högst egen hand blåsa Chopins sorgmarsch på hans egen begrafning.

Alltihop stannade af för en stund, men så fattade man mod på nytt, anföraren tog upp sin pinne och såg sig omkring med härskareblick. Men nu hade grisens energi antagit fruktansvärda dimensioner, och han pep och skrek och förde ett sjuhelsikes väsen, så fort trumslagarens klubba rörde vid väggarna till hans häktelse. Hvit som arsenik af fasa, och med hjärnan virrig af det oerhörda, som han upplefde, slog denne utan uppehåll sin trumma, och af sig själfva slutade alla de andra musikanterna, medan officerare, underofficerare och manskap skockade sig omkring för att åhöra denna oerhörda duett, där trumslagaren vansinnig af ångest, utförde ett fruktansvärdt solo på sin trumma, medan grisen i det hemlighetsfulla inre deltog i konserten på ett sätt, som kunde komma det allra modigaste hjärta att kryssa direkt ned i stöflarna.

Denna musikaliska aftonunderhållning glömdes sedan aldrig på regementet, men vid den

krigsrätt, som följde såsom final, frikändes likväl trumslagaren, sedan han bevisat »bonnens» oförskämda anbud vis-à-vis grisköpets återgång.

Men »grisen» det hette han till döddagar, så oförskyldt det än var.

ETT UNDERLIGT KORUM.

Jag minns den som i går, den smällkalla vinter-afton, med Karlbergsslottets skugga breddande ut sig öfver den hvita snön, som var uppskottad till höga murar på ömse sidor om den väg, som kadettkompaniet hade att marschera till maten eller till gymnastiklektionerna. Rysande i sina tunna spensar stodo kadetterna uppställda framför slottsflygeln för att i vederbörlig ordning af sina respektive korpraler aflämnas till jourlöjtnanten och marschera till matsalarna att där förnjöjas med den traditionella ljumma Karlbergsgröten och »rulladerna» af smör, som tycktes oss, lättsinniga ynglingar, mer lämpade till att läggas i en serviätt och medels denna slungas i taket än att tjäna till föda för hungriga krigsmannamagar.

Det var kallt utaf attan, och man blåste i

sina tunna handskar utan att få någon lindring. Men på en gång var det, som om det blifvit litet bättre. Det kom som en västanfläkt från högra flygeln, där äldre kursen hade sitt tillhåll, och lät som så:

»Länsätning på gröten i afton».

Som sagdt — det blef litet varmare, och ändå varmare kändes det, då man väl kommit in i matsalen och gripit sig an. Mat-entreprenören, som genast såg, hvad som var å färde, skulle mota Olle i grind genom att koka tio-dubbla rationer af gröten, men naturligtvis hann den ej blifva färdig, innan kadetterna jämrande ropade på mer. Enligt reglementet var entreprenören skyldig att hålla så mycken mat, som kadetterna önskade, och en jämförelsevis hög plikt var stadgad, om han ej kunde leverera tillräckligt af den vara, som för tillfället i fråga stod på matsedeln, och det var nu detta, som kadetterna åstundade i sina vrånga hjärtan. Maten ansågs i allmänhet föga passa för Luculli bord, och detta skulle vara liksom en liten tacksägelse för all blåsur mjölk och all eländig sill, hvarmed han dagligdags utfodrade sin hjord.

Det var heller ej så underligt, att man i köket ej var beredd på, hvad som kom, ty i allmänhet sågo den tidens kadetter med skäligen stor ringaktning på sina grötportioner, och om hvarannan åt en tallrik, så var det mycket, det. Men nu vid länsätningen! Ack, hur det åts! Oerhörda, rågade fat kommo in och försvunno

åter som smör i solsken. Oupphörligt ropades efter mer — alla voro så förskräckligt hungriga. Officern stod och såg lömsk ut, ty han förstod naturligtvis satans arga list och tyckte, att det blef trist i längden att vänta på ett slut på okynnet.

Slutligen kom den väntade kraschen — entreprenören kom in och anmälde, att gröten var slut, men erbjöd skinka och potatis som ersättning.

»Omöjligt! Ingen skinka! Det står gröt på matsedeln, och gröt vilja vi ha.»

I själfva verket fanns det inte en enda kadett, som skulle hafva kunnat svälja en bit bräckt skinka, ännu mindre en sked gröt, men se i alla fall — gröt fanns ingen. Och klagandet fortfor:

»Kan man inte få mer gröt! Jag är så hungrig, så *grufligt* hungrig.»

Nej, ingen gröt fanns att få, och entreprenören dömdes dagen därpå till sin kontraktsenliga plikt. Och därmed var den saken klar. Men något annat återstod, något som var för oss kadetter nästan värre än plikten för entreprenören.

Se, saken var den, att jourhafvande löjtnanten tyckte sig af sin tjänst förpliktigad att hålla liksom en liten föreläsning för kadetterna om det orätta och syndiga uti att ställa till med länsättning. Och som han ej var af den sorten, som precis skrädde sina ord, så blef han predikan hvarken vacker eller lång, men desto mustigare och

kraftigare. Han sade ut sin mening på ett sådant vis, att man ej med bästa vilja i världen kunde fatta den mera än på ett sätt, och hade vi varit af den kalibern, som han sade sig hafva upptäckt, så borde vi snarare hafva legat på garnison på Långholmen eller mönstrats in i lederna af kongl. kronoarbetskåren än att som svenska arméns hopp och blomma exercera och gymnastisera på kungliga lustslottet Karlberg. Det var en hjärtats vältalighet, som strömmade från hans läppar, det märkte vi mer än väl på de nya synpunkter, han anlade på vårt förhållande till fosterlandet och dess här, och de energiska ordvändningar, i hvilka han utan omsvep underrättade oss om, att vi, utan det allra minsta lilla undantag, voro det värsta afskum, som någonsin trampat slottsgården och »pampas», voro i all sin enkelhet af en öfverväldigande verkan.

Det resonerades mycket om detta kraftfulla tal den aftonen såväl i den s. k. afdelningen som i logementet, och allmänna meningen tycktes luta åt det håll, att man knappast borde låta sig nöja med en dylik indelikat behandling. Hvem var han, att han upphäfde sig till domare öfver ett så lofligt tilltag, som att kadettkompaniet bestämde sig för länsättning? Ett sådant uråldrigt privilegium borde väl om något få vara i fred för nymodiga reformer — han skulle få se, hvem han stungit hade. Och så lades råd, och på sådana var då ingen brist, ehuru de flesta voro af det slag, att de skulle hafva bragt det människo-

barn, som lydt dem, upp på schavottens hemska och svartklädda plattform.

Som det således hvarken lät sig göra, att någon mörk afton infånga den omnämnda löjtnantens storväxta person i någon skarpslipad räfsax, eller att lägga en hos bagaren hemtam igelkott under underlakanet i hans säng — en genial hämndtanke, som till upphofsman hade en liten blek yngling, hvilken man minst af alla skulle tilltro dylika förfärliga kätterier — så måste man hitta på något annat sätt att säga sina tankar gent emot den grufliga bestraffaren. Han skulle minsann få! Man uppsköt hämndens timme till nästa dags aftonkorum, då man ej längre skulle lägga sourdin på sina känslor.

Nästa dag kom och förflöt under vanliga intressanta öfningar, ridturer i ridhuset, hopp öfver hästen i gymnastikhuset, ritningar af de mest invecklade kanonmekanismer och andra dylika oskyldiga nöjen.

Så kom uppställningen till korum, och nu skulle det bryta löst. Löjtnanten från gårdagens straffpredikan stod framför ledet, och sångaren steg fram och började sjunga. Men i stället för den vanliga, vackra psalmversen »Så går en dag än från vår tid», började vår ärade kamrat med en helt annan psalm, hvilken till sin upphofsman har Lucidor, och hvars början lyder, som följer:

»O, syndaträl, som i din dvala dröjer,
där syndens lust din säkra själ förnöjer.»

Förstod han inte den piken, bar han en skalle af trä på sina breda axlar.

Kadettkompaniet sjöng så klangfullt som aldrig förr, och det var ej utan, att vi tittade en smula hånfullt på vår ärade förman, som emellertid ej lät sig något bekomma, utan stel och rak åhörde han utan synligt kval det enkom till hans ära och begrundande sjungna korum.

Och det gick väl an med det. Men det som värre var — han visade, att han fullkomligt öfverlistat oss, ty knappast hade vår klockare slutat versen, förrän han vände sig till honom med orden:

»Var så god och fortsätt med andra versen.»

»Hvad för slag,» stammade den skräckslagna kadetten, »skall jag sjunga en vers till?»

»Ja, visst. Hör han inte, hvad jag befaller?»

»Jo, löjtnant. Men jag kan inte den.»

»Var så god — här är psalmboken,» och minsann hyfvade han inte upp ur fickan en stor psalmbok i rödt läderband och räckte den med en förbindlig nick till kadetten, som höll på att få slag af häpnad öfver detta motanfall, som han då verkligen väntat minst af allt.

Men det var naturligtvis ingenting att göra vid. Kadetten tog upp nästa vers, och när den var slut, sneglade han på löjtnanten. Men denne nickade till tecken af sitt nådiga bifall, och så fick den arme korumsångaren sjunga vidare. Kompaniet höll tappert i till och med femte versen, men då tappade sångarena sugen, och

de återstående sju verserna fick klockaren = kadetten sjunga mol ensam, och han gjorde detta också med ett uttryck af blodig illvilja i sitt ansikte, som ej alls var lämpad efter den sysselsättning, han för tillfället hade.

Och så kallt det var! Gnistrande kallt, så att det sved i skinnet. Och där stod vår vän och sjöng, sjöng klagande och argt i den mörka kvällen, medan kompaniet tyst och mulet hörde på och af hjärtat önskade, att det aldrig lagt råd om hämnd mot löjtnanten.

När vi äntligen sluppit lösa från detta enastående korum, voro fötterna som isklumpar, händerna förfrusna och våra själar ilsknare än en retad kalkon. Klockan var mer än hon borde vara, ty det tar god tid att sjunga tolf hela verser med psalmboken i hand, och vi talade ej i några särdeles berömmande ord om löjtnanten den aftonen.

Men en fråga, på hvilken vi aldrig fått svar, tog vår förnämsta uppmärksamhet i anspråk: hur hade karlen fått reda på den tillärnade hämnden?

Och den frågan är ännu obesvarad.

N:o 148 ANDERSSON.

Det kunde vara glammigt förr i världen på mötena! Den vackra juniafton skall väl aldrig glömmas på regementet, då under ett beväringmöte kompanierna slog sig tillsammans för att så troget som möjligt efterhärma slaget vid Waterloo, och då beväringsspojkar voro entusiasmerade ända till raseri. När Blücher, hvars roll spelades af en nu för längesedan afskeds-tagen kapten, marscherade fram i ett dike, hvilket fick tjäna i stället för den historiska hålvägen, var det inte alls långt ifrån, att man fått afstå från det ståtliga och imposanta skådespelets fortsättning, till följd af det hotande mod, hvars omiskännliga symptom lyste ur beväringssögonen, och när ringen om den store Napoleon ändtligen var »knäppt», var det på ett hår när, att det etablerats ordentligt slagsmål mellan de tappra

kejserliga fransmännen och de modiga allierade, hvilka, sedan drabbningen lyckligen och utan blodsutgjutelse blifvit afgjord, gåfvo den historiska sanningen en hård knuff genom att gemensamt och i all gemytlighet defilera förbi den olyckliga monarken, som lika nyter, som om det olyckliga Waterloo aldrig funnits till, nådigt tillvinkade de förbitgående sitt kärälskeliga välbehag.

Och det var under denna lugna och ljufva tidrymd, då en senare tids fruktansvärda allvar ännu ej stört idyllen på våra lägerplatser, som löjtnant Enfelt — en ung och ostyrig subaltern — tog sig det orådet före att utan en skymt af rättighet föröka lägreets vaktmanskap med en ovanligt intelligensfri beväring, hvilken han gaf den privata ordern att posta utanför hans eget höga tält. Hade han hittat på något sådant nu för tiden, hade väl stegel och hjul ansetts såsom en lindrig varning för honom, att aldrig mer göra om det. Men då kunde det ske opåtaladt, och på det hela taget led inte heller tjänsten så synnerligen mycket däraf.

Nå, löjtnanten gaf 148 Andersson de allra strängaste befallningar att från klockan 10 posta vid tältet, »ty,» sade han, »vi skola hafva frimuraresammankomst här inne i afton, och det måste ske hemligt, förstår du.»

»Ja, lyjtnant, men d'ä — d'ä — väl inte farligt?»

»Farligt! Hm! Nej — inte för dig — bara du inte lyssnar, naturligtvis.»

»Nej så innerst anagga mej jag någonsin skall — —»

»Nå, det är bra. Klockan tio då.»

— — — — —

Klockan tio stod n:o 148 Andersson på sitt vaktställe med underliga tankar i sin hjärna och hjärtat i lifligare verksamhet än vanligt till följd af det sällsamma och hemlighetsfulla uppdraget. Men han hann väl med att lugna sig, ty ej förr än gevärspostens skallande rop i dyster midnattstund hade förkunnat, att de osaligas timme slagit, ankom tältets ägare, åtföljd af fyra kamrater med uppslagna kappkragar, armarne korsade öfver bröstet och benen i en högeligen märkvärdig rörelse. De gingo i gåsmarsch och hopade i sick-sack på ett högst kuriöst och ganska hemskt sätt, och Andersson började få sina funderingar, huruvida han ej — oaktadt den stränga ordern — gjorde allra rättast uti att rädda sitt hotade lif genom en hastig flykt. Men då de fem frimurarna försvunnit in i tältet, lugnade han sig en smula.

Emellertid lade han naturligtvis örat intill tältduken, och det var sannerligen ej underligt, att hans naturliga glada och rödletta färg gaf vika för en svepningslik blekhet, då han hörde, hvad de hade för sig därinne.

»Höga mästare,» sade en mäktig basstämma, »är den turkiska sultanens måltid tillredd?»

»Vise fader,» svarade en röst med ännu mörkare timbre, »fyra män och tre barn äro ned-

saltade. Den sista slaktades i går afton vid den sjunde timmens slut.»

»Storturken befallde oss dock att sända honom fem män — det är den höga furstens namnsdag, och han aktar gifva en måltid för sina vänner. Det vore för oss en nesa, om de ej fingo äta sig mätta.»

»Jag är förtviflad, undersamme byggmästare och frie murare, men jag har ingen mer på lager.»

»Vördige tribunal af vishet, höghet och ära,» började löjtnant Enfelt — hvars röst beväringen med bäfvan igenkände — »er vördnadsfulle tjänare har en beväring här ute på post. Vill det ädla tribunalet, så lockar jag honom hit in och slaktar honom.»

Anderssons hår reste sig af fasa på hans ångestsvettande hufvudskål.

»Är han tillräckligt fet, höge och mäktige broder och frie murare?» frågade basstämman.

»Ja, han duger alldeles utmärkt, om han serveras varm och med lagerbärsblad och lingonsylt. Får jag låna min ädle broders blodiga bila? Jag tackar — det skall vara gjordt på momangen.»

Men just i detta högtidliga ögonblick hördes ett hiskeligt ångestskri skalla genom det tysta lägret, ett gevär slungades in i ett tält, och en figur i kronans mundering sågs i fyrsprång söka sin räddning ur den hotande dödsfaran.

Först långt fram på aftonen dagen därpå kom det arma offret tillbaka. Han hade lifnärt

sig af bär och rötter, som det står i romanböckerna, och han hade nog ännu dvalts i skogens svala famn, om han inte med våld hämtats åter medels en korpral och tre man.

Men löjtnant Enfelt och hans frimureri glömde han aldrig, och aldrig fick någon honom heller att stå på post det mötet.

Det fanns ju så många andra att använda till detta uppdrag för öfrigt, så det gick så bra ändå.

DEN BROKIGA KJORTELN.

Under Rosersbergs gamla ståtliga lindalléer, som gunga sina prålände kronor för milda Mälarfläktar, lefves sommaren igenom ett lif, så glammigt, så gladt och så fullt af lustigheter, att de, som sett kommenderingens gamla fredliga subalterner hemma i sitt stadiga hvardagslag, skulle tro dem hafva bytt både skinn och själ. Och de »ordnar» och föreningar, som vakna till lif under junisolens och kamratlifvets värme, äro lika många som efemära. »Det femkantiga bordet» t. ex. med dess salfvor och högtidliga ceremonier! Och Moritaskerna sedan! Dessa oblidkeligt grymma och stolta rödsinn, de civiliserade människornas svurna fiender, som drogo sig ut i parkens urskog för att där tända sina lägereldar, dansa krigsdanser, slipa sina tomahawker och genomgå de skräckfulla ceremonier, hvilka

deras store Ande föreskref. Moritaskernas fruktansvärda och grymma chef var annars under förmiddagarna den trefligaste och älskvärdaste karl under solen och under middagarna den angenämaste och mest eftersökta granne, och man hade då ingen anledning i världen att misstänka hans böjelse för vildmarkslif och urskogsvanor.

Men när kvällens dystra skuggor drogo sitt täta flor öfver de vaggande trädkronorna, som antogo hemska och bizarra formationer, då förvandlades hans hy, då steg vreden mot all hvit civilisation upp i hans rödskinsbröst, då drog han med sitt band på ljudlösa moccasiner genom skogens villsamma snår, då afkastade han sin mask af en ung, väluppfostrad man — allt lyftes bort som ett vanligt öfverdrag, och hans hjärta törstade endast efter de hvita männens skalper.

Och det var ej utan, att man i sitt bröst kände en plötslig stickning af förfäran, då man någon gång fördröjt sig ute och vid hemkomsten midt i natten fick se »Moritaskerna», tysta och hemska såsom nattens spöken, sitta samlade på huk såsom kattor kring den rykande elden, alltför fördjupade i njutandet af fredspipan och af de viktiga öfverläggningarne, där liknelser och värdiga, afmätta åtbörder spelade en stor och ingripande roll, för att fästa sig vid att några af de föraktade hvita männen smögo sig förbi deras wigvam.

På sin höjd kunde man möjligen få se en ensam spejare, som en orm krypa uppför en brant kulle för att utforska den i nattdunklet

inhöljda nejden, men ej hördes ett utrop från den röda krigaren, ej störde en enda obetydlig rörelse af hans smidiga lemmar kvällens högtidliga och sällsamma stillhet.

Sådant var Moritaskernas hemlighetsfulla samfund. Ett annat med helt och hållet olika ändamål och plägseder var »*Den brokiga kjorteln*».

Detta lysande ordenssamfund hade alla möjliga betingelser för att fortsätta sitt ärorika lif till tidernas ände, och man torde helt och hållet få tillskrifva de utvoterade kamraternas afundsjuka, att det ej bestått mer än i en vecka eller par.

Det var en varm och härlig junidag, som idén till denna ryktbara orden utkläcktes i någon genial kamrathjärna. Man sköt och knakade på skjutbanan, siktade i alla möjliga ställningar, höll vad om antalet träffar, morrade öfver ens egna bomskott och log åt kamraternas, snusade ur vänligt framsträckta snusdosor, berättade historier och hade det i allmänhet så bra som möjligt — hade det bara inte varit så förtvifladt hett.

Märgen kunde rent af smälta i benen, och de mera korpulenta kamraterna — och dessa voro i en afgjord majoritet — svettades så att pärlorna stodo stora och klara i deras nackar, munnarne snappade efter luft, och deras hjärtan klappade hörbart efter en dryck kallt öl att därmed fördrifva sina kval och göra en fortsatt vistelse här på jorden möjlig.

Skjutöfningarna höllo i allmänhet på från klockan half elfva till klockan tre, med en half

timmes uppehåll mellan klockan half ett och ett. Denna högeligen efterlängtade och välsignelsebringande halftimme användes af de mera materialistiskt sinnade Rosersbergarna till att i slottets mess förfriska sig med en eller annan smörgås och en sejdel öl — en i förhållande till aptiten delikat måltid, om också smörgåsarna kunnat vara litet mindre torra.

Allt som allt var denna halftimme en läskande oas i öknen, en oas till hvilken vi längtade lika ifrigt som karavanernas kameler till sin från Saharas glödande sandhaf.

Denna varma dag stod ett litet sällskap, tre man högt, under en lummig björk på skjutbanan, sökande i dess skugga en aning om lindring mot den vedervärdiga hettan. De hade alla tre nyss skjutit ut sin serie med bättre resultat än vanligt och hade således ingen omskjutning att vänta på och följaktligen tid att öfva sina hjärnor med att utkläcka några omväxlande förströelser före middagen. Och så upphof, midt under den vördnadsbjudande öfverläggningen, en af de samlade tre sin stämma:

»Vi stifta en orden!»

Bravorop, för de oinvigda kamraternas skull, tämligen lågmälda, hälsade den vackra tanken. Och sedan denna välförtjänta och rättvisa ovation ägnats förslagsställaren, beslöts att genast sätta hans påhitt i verket.

Nästa fråga blef, för hvilket ändamål orden borde stiftas. Flera moraliska och vackra mål

föreslogos men förkastades med vacker enhällighet, såsom varande allt för litet passande för tiden och stället. Slutligen antogs, efter en diskussion, som var på vippen att urarta till slagsmål, nedanstående; hvilket oförtydligt visar de tre stiftarnas oegennyttan:

»Ordens ändamål vore att i så lång utsträckning, som omständigheterna medgifva, bereda sina ledamöter fria smörgåsar och fritt öl under skjutskolekommenderingen.»

Sedan enhälliga och kraftiga men tystlåtna bifallsyttringar hälsat denna vackra begynnelse, skred man till vidare utarbetande af stadgarna. Men tiden tillät ej ett allt för långt meningsutbyte, ty ordensmedlemmarna sjödo af ifver att få begynna sin ärorika bana såsom bröder i och medlemmar af det ärorika sällskapet — hallå! Man hade minsann glömt att döpa det. Detta blef också första omsorgen. Svårigheten härvidlag låg mindre i brist på förslag än i konsten att välja dem emellan, ty sanningen att säga voro de talrika såsom sanden i hafvet.

Diskussionen blef lika sakrik som stormig, och innan namnet »Den brokiga kjorteln» blifvit antaget, hade medlemmarna haft tid och tillfälle att säga hvarandra åtskilliga beska saker.

»Den brokiga kjorteln!» Namnet innebar knappast någon antydning om ordens ändamål, men medlemmarna tyckte sig finna en viss afrundning i de tre orden och en viss poetisk doft i särskildt substantivet. Och med sällspord enig-

het blef det vackra och symboliska namnet antaget.

Men så var det § 2. Efter åtskilliga om och men enade man sig om följande lydelse.

»Antalet ordensmedlemmar får på inga villkor öfverstiga det heliga tretalet. Skulle mot förmodan någon fjärde medlem i orden inväjas, sammankallas omedelbart ledamöterna till extra ordenskapitel, där genom allmän omröstning och enkel röstpluralitet afgöres, hvem af samfundets medlemmar, som bör uteslutas, på det att orden måtte återgå till det heliga tretalet, som är dess blomstrings egentliga grund och orsak.»

Paragrafen blef lång, men så var han också skön att skåda. Ansträngningen hade emellertid, särskildt med afseende å den fruktansvärda värmen, varit oerhörd, hvarför man tills vidare uppsköt förhandlingarna och begaf sig ut, för att göra ordens världstillkommelse bekant för en häpen värld, och för att i rak och tydlig strid med den nyligen antagna paragrafen, söka värfva en fjärde man, för att med denna förstärka ordens brödratal.

Efter mycken tvekan stannade valet vid en lång och tämligen fet infanterist, hvilken för tillfället var den lämpligaste såsom försöksobjekt. Som han just nu hade skjutit en alldeles härlig serie, kunde tiden anses vara inne för att klappa på hans hjärtas port.

Alltså attackerades han, presenterades i ett blomsterrikt bildspråk ordens storslagna ändamål,

förespeglades och oanade och framför allt billiga njutningar i mängd, och efter åtskilligt öfvervägande slutade han till vår jublande fröjd med att bita på kroken — rent af sluka agnet. Och den första framgången uppfyllde de stiftande brödernas bröst med glädje.

Som han för tillfället — efter sin skjutna serie — var lös och ledig, och klockan med oro-väckande hastighet närmade sig halfettsnåret, så ägde receptionen omedelbarligen rum. Han kallades under den skuggande björken, signades och invigdes medels åtskilliga hemska ceremonier, och så skreds till uppläsande af stadgarna — olyckligtvis hann man ej med mer än första paragrafen, ty recipienten skulle äfven aflägga den föreskrifna eden. Och denna gick han äfven utan invändningar och utsirade till och med det antagna formuläret med underliga utsmyckningar af egen uppfinning. Så att ordensbröderna hade allt skäl att vara nöjda.

Denna reception var således en fullständig triumf — det verkade riktigt rörande, då de gamla medlemmarna med tårade ögon togo sin nye broder och kamrat i famn och försäkrade honom om sin fullständiga högaktning. Och han delade af uppriktigaste hjärta deras känslor i den momangen — innan kvällens skuggor bredde sig öfver Roseersbergs murar skulle han se åtskilligt från en annan och mindre tilltalande sida.

Men nu hade han ingenting emot att sam-

vetsgrant uppfylla sin första plikt — att bjuda sina nya bröder på de i § 1 omnämnde ölsejdlarna och smörgåsarna.

Och då skjutningen slutade tågade de, fyra man högt, upp till slottet för att se sin ädle vän spela värd. Och detta gjorde han på ett mycket tilltalande sätt, ropade myndigt på hofmästaren och befallde fram öl och smörgåsar i yppig mångfald. Glada i hug och sinne slogo de sig där-efter ned kring lunchen och åto med en sådan afgrundslig aptit, att den nye ordensledamoten knappast kunde återhålla sina tårar. Det ena smörgåsberget försvann efter det andra, och förvånad blängde hofmästaren på den kuriösa kvartetten, då sejdel efter sejdel af St. Eriks dajeliga öl halkade ned för struparna utan något nämnvärdt uppehåll. De gjorde allt, hvad de kunde — därom kunde ej råda minsta tvifvel — men då rasten var förliden, stoppade de den sista smörgåsbiten i munnen och drucko — under en andlös men förebrående tystnad från värdens sida — det sista glaset i botten, hvarefter de stapplade, till hälften döda af öfvermåttnad, ut till skjutbanan för att vidare förkofra sig i den ädla skjutkonsten.

Därstädes visade sig »den brokiga kjortelns» medlemmar såsom fullfjädrade mästerskyttar — detta möjligen beroende på den jämnvikt, som brukar följa på ett lyckadt anslag. Och dock rörde sig en känsla snarlik ångest i deras hjärtan, ty det ögonblick, då deras ondska skulle af-

slöjas för den nye förbundsbrodern närmade sig med stora steg.

Men faran har också något eggande med sig, och för öfrigt kunde stunden ej längre uppskjutas. Alltså kallades ordenssamfundet »Den brokiga kjorteln» till extra ordinarie ordenskapitel under den meromnämnde skuggifvande björken, och med oförblommerad glädje infann sig den nye medlemmen för att inhösta den skörd, som han hade allt skäl att vänta skulle växa upp ur förmiddagens sådd.

Ordenskapitlet begynte med, att stormästaren i ett lysande tal tackade den nye brodern för hans storartade gästfrihet och lade honom på hjärtat att ej förtrötts utan som sitt lefnadsmål uppställa den regel, att hvar helst han skymtade det jordiska omhöljet till en ordenssjäl, han genast skulle vidtaga snabba och kraftiga anstalter till detta jordiska omhöljes rikliga förplägnad. Sedan därefter alla ordensbröder med blottade hufvuden och tårar i ögonen tryckt förmiddagsvärdens händer, höll stormästaren ännu ett tal.

I detta betonade han, att den nye ordensbroderns ordenslif knappast kunde kallas fritt från rätt grava anmärkningar. Men som svaga och obestämda ansatser till bättring hade kunnat skönjas, så ville han ej längre uppehålla sig vid detta pinsamma ämne. Han ville i stället påpeka en blunder af ordensbrodern, storsekretären och storsigillbevararen, hvilken felat i det stycket att ej för den nye ärade leda-

moten kungöra hela innehållet i ordens gyllene lagbok. Detta missgrepp skulle nu emellertid godtgöras, och den unge mannen uppmanades på det bevekligaste att öppna öronen och dricka visdom.

Storsekreteraren jämkade med viktig min sina imaginära brillor fastare på näsan, slog upp arméns skjutinstruktion, såg allvarligt på den nyintagne för att påkalla hans synnerliga uppmärksamhet och började:

»Utdrag ur ordenssamfundet »Den brokiga kjortelns» hemliga statuter, antagna af ordens generalförsamling på den heliga Aqvilinas dag af ordens första arbetsår.

§ 2.»

Ordensekreteraren harsklade sig högtidligt och fortsatte därefter:

»Antalet ordensmedlemmar får på inga villkor öfverstiga det heliga tretalet. Skulle mot förmodan någon fjärde medlem i orden inväljas, sammankallas omedelbart ledamöterna till extra ordenskapitel, där genom allmän omröstning och enkel röstpluralitet afgöres, hvem af samfundets medlemmar, som bör uteslutas, på det att orden måtte återgå till det heliga tretalet, som är dess blomstrings egentliga grund och orsak.»

Alla bröderna sågo allvarliga och förstämde ut, så som detta allvarstunga och betydelsefulla ögonblick utan allt tvifvel kräfde. Recipientens

ansikte hade dessutom ett visst drag af blossande vrede, som ingalunda klädde detsamma.

Det var också han, som först bröt den högtidliga tystnaden.

»Ett sådant förbaskadt slarf! Det skulle jag naturligtvis fått reda på förut. Nu får sekreteraren, den göken, gå ut ur sällskapet. För så ta mej tusan om *jag* går.

Med allvarlig stämning påminde stormästaren den gormande ordensbrodern, att statuterna fullt klart och tydligt för ett fall sådant som detta föreskrefvo allmän omröstning. Och dessutom, tillade han, var det ingalunda den yngste ordensbroderns sak att taga ordet och föreskrifva sina äldre och förståndigare medbröder, hvem de borde utvotera.

Därefter skreds till valet. Stormästaren lät, enligt hemliga ordnars sedvänjor, den yngste rösta först. Denna hade — antagligen till följd af den befogade läxa han erhållit — ändrat åsikt och hade ej mer försyn för den främsta och högsta i ordens grader, än att han med många onödiga och kraftfulla ord voterade för stormästarens aflägsnande, allt under det han blängde på denna vördnadsbjudande personlighet på ett mycket opassande och rent af hästkt sätt.

Stormästaren skakade mildt på hufvudet åt den vilseförda ordensbroderns oskickliga uppförande och fortsatte med lugn och sansad värdighet förrättningen.

Och den rättvisa utgången blef den, att den nye brodern blef utvoterad med alla röster mot en — hans egen.

Ehuru denna handling naturligtvis var fullt laglig, fattade ej den uppbrusande unge mannen detta, utan utfor i de förfärligaste hotelser och sade sig på inga villkor vidare vilja vara medlem i ett dylikt samfund, hvarförutom han i långa ramsor smädade en hvar af bröderna särskildt.

Men dessa sågo blott mildt och förebrående på honom och böjde sina ärevördiga hufvuden till afsked.

Hvarefter ordenstribunalet åter sammankallades för att på nytt utse en fjärde ledamot i och för lunchen dagen därpå.

EN NY LANDSHÖFDING.

En grinig postmästare är det otrefligaste species af släktet människa, som man kan träffa på — i all synnerhet om han helt solo och allena regerar på sitt postkontor.

Och den här ifrågavarande var värre än någon annan och behandlade den lilla stadens invånare såsom vore han född och boren själfhärskare och konung öfver dem alla. Han svor och dundrade och lefde värre än en gammal korporal, och för öfrigt var han en i högsta och vidaste måtto oresonlig viraspelare, som kunde gjort ett pelarhelgon vansinnigt — om dessa ärevördiga män kände och idkade detta populära spel under sin enformiga tillvaro. Uppblåst och fåfång var han också som en gammal kockinkinatupp, och det var på detta som de två unga löjtnanterna — tillfälliga invånare i

staden — byggde, då de beslöto gifva honom en näsbränna äfven med risk att aldrig utfå sina efterlängtrade och sällsynta rek utan ett oändligt trassel och bråk.

Länet hade fått en ny höfding, och slumpen gjorde, att denne var morbror till den ene och kusin till den andres far. Detta borde vara tillräckligt för realiserandet af deras listiga planer, och som förmiddagarne voro långa nog, hade de, tillräcklig tid för att sätta skådespelet i scen. Och då de en dag fingo bref om, att en deras gemensamme skolkamrat och stallbroder, doktor F., skulle komma till staden, så var allt färdigt att gå af stapeln — man måste skynda, ty den nye landshöfdingen kunde när som helst i egen hög person göra det lilla samhället äran af sin närvaro, och detta skulle hafva kommit deras luftslott och deras hämnd att falla i grus och spillror.

Genom några rader underrättades den väntade studentkamraten om den roll, han skulle spela, och så sade den ene af de både ofördärfvade ynglingarna till den andre en stilla aftonstund, som de tillbragte tillsammans med postmästaren såsom tredje man:

»Nå, Gillis, morbror som kommer hit.»

»Ja, jag hade just bref om det från faster Thérèse. Hvad tusan skall han göra i den här hålan? Det är mer än jag begriper.»

»Hvilken morbror?» frågade postmästaren

nervöst, medan han snodde i talongen efter en hjärtertrea till sin muntergök.

»Landshöfdingen, vet jag. Ja, det är så sant — du känner inte morbror Karl. Synd det — stil på karl. Kors för hin håke — jag glömmer mig ju fullkomligt — han reser ju inkognito — broder och postmästare, jag vill hafva din heder i pant på, att du inte förråder min indiskretion.»

»Nej — naturligtvis — ahem — visst inte — men ahem — det vore mycket angenämt att få råka herr landshöfdingen.»

»Ja, vi måste förstås ha en middag för morbror Karl, du Gillis — och nog kunna vi taga postmästaren med? Jag tycker, det vore treffligt för morbror att få träffa stadens stödjepelare och — — —»

»Min hedersbror — alldeles för mycket blommor — stödjepelare tar jag inte åt mig — ehuru jag — ahem — gjort hvad jag kunnat — en god medborgare bör ej förtröttas — har jag skött min tjänst och gagnat det allmänna en smula, är jag belåten. En middag på fyra man hand vore verkligen en delice — kunde kanske stå till tjänst med några upplysningar — ahem.»

Detta gjordes upp på stället, och tre dagar därefter gjorde doktor F. sitt inträde genom stadens gamla tullport, klädd till landshöfding medels ett elegant friseradt skägg och en finare päls.

De två sammansvurne inväntade tillsammans med postmästaren i hotellets enskilda matsal

den höge gästens ankomst. Han kom, aristokratisk, byråkratisk och astmatisk, hälsade nedlåtande på sina unga släktingar och postmästaren och tog sig högtidligt och allvarligt en smörgås under postmästarens djupa bugningar och de sammansvurnes hjärtliga, invärtes skratt.

Helan intogs under lika vördnadsfull högtidlighet, men vid halfvan började herr landshöfdingen skära osten ociviliseradt, gnolade högt på en sång till lilla pärlans pris och gjorde postmästaren stum af häpnad och galen af högfärd genom det för en så hög ämbetsman tämligen märkvärdiga beteendet, att i den svenska nationaldrycken proponera brorskål. De unga spjufrarna höllo på att mista andan af återhållet skratt, allt under det de darrade af rädsla för att den unge läkaren skulle allt för mycket kompromettera sig och blifva nesligen afslöjad.

Allt nog — man satte sig till bords, och landshöfdingen började trycka sina värdar med en sådan energi redan från början, att man ej ett ögonblick behöfde tvifla på, hurudant slutet skulle blifva. Postmästaren simmade i ett haf af hänryckning. Landshöfdingen kallade honom Pontus och lofvade honom dekorationer af alla grader med en rörande frikostighet. Däremellan lyfte han på hans peruk och blåste på hans kala skalle och öfvade en hop andra odygder, hvilka dock förvandlades till lika många älskvärdheter och ynnestbevis, då de kommo från länets styresman. Alla fyra hade ofantligt roligt,

Och det är svårt att säga, huruvida postmästaren eller det sammansvura bandet njöt mest af skämtet.

Kaffet dracks under en mycket hög stämning, och så frågade löjtnant Gilles vördnadsfullt sin höga släkting, om han befallde ett parti whist.

»Whist! Fan heller. Kille ska vi spela, gossar!»

Postmästarens häpnad och förvåning stego högre och högre — detta var då den mest folkliga och nedlåtande landshöfding, som någonsin regerat öfver ett lojalt län.

Och där groggades och ljögs och sjöngs visor af ytterligt skabrös beskaffenhet och slogs i bordet och var vådligt trefligt. Och herr landshöfdingen tog tjuguen kronor af herr postmästaren, hvilken var mycket charmerad öfver att få tappa pengar till en så hög herre och svor och anackade sig på, att han aldrig haft en sådan treflig afton i sitt lefvande lif.

Och natten sänkte sig öfver den sofvande nejden, medan den fina kvartetten åt ostron och drack champagne och uppförde sig på ett — i all synnerhet för en landshöfding — högst anstötligt sätt. Och när gasen släcktes på hotellets kafé, utkördes samtliga och började en promenad genom stadens gator, med vinglande steg, allt under det postmästaren troget höll sig närmast sin nyförvärfvade broder och vän, upplysande honom om stadens förhållanden och behof, medan denne försäkrade honom att han

gaf tusan i allt detta, endast han — postmästaren — höll af honom. Och så slog han honom mellan axlarna och kallade honom för »posthudik» och »klisterburk» och andra klingande och välmenande titlar.

Men emot vanlighet var stadens polis vaksam den natten, och då herrarnes munterhet blef allt för högljudd, närmade sig en konstapel och lade vanvördigt sin mäktiga hand på landshöfdingens arm.

Postmästarens peruk reste sig af fasa.

»Olycklige,» hväste han, »du vet ej med hvem, du har att göra. Tillgif den fräcke hans brott, herr landshöfding, och tillräkna ej vår stad detta misstag.»

Men hans bön steg ohörd upp i luften, ty landshöfdingen slängde i ett nafs af sig rocken och gaf därefter konstapeln en ordentlig hurril.

»Kom hit, din kruka,» ropade han, »så skall jag lära dig att slåss. Hugg tag i honom, gossar, så ta vi och dränka honom i ån.»

Detta vackra förslag väckte allmän entusiasm, och hade ej polismannen i all hast fått upp sin pipa och med dess locktoner kallat den öfriga styrkan till undsättning, hade hans hustru troligen fått begråta sin herre och mans afgang från detta jordiska.

Nu blefvo skrikhalsarne öfvermannade och intagna i stadens finka, där de blott mot erläggande af dryga böter kunde köpa sig fria från skandal och smädelse.

Vördnadsfullt tog postmästaren sin höga broder under armen och knogade af med honom till hotellet, medan de andra två, utan en tanke på sin släktings olyckliga belägenhet, hjärtlöst nog styrde kosan till sina respektiva hem.

Emellertid måtte landshöfdingen hafva glömt sin roll fram emot slutet, eller också anfölls han af samvetskval — detta senare en sökt och högst osannolik förklaring — alltnog, han anförtrorde sin vän postmästaren, att »han i verkligheten vore medicine kandidaten F. till brors tjänst», hvilken oväntade upplysning hade den ännu mer oväntade följden, att postmästarens underdånighet förbyttes till raka motsatsen, och att han till den förvånade medicinmannen höll ett längre tal, så späckadt med språkliga gemenheter och så uppfyllt af de gräsligaste svordomar, att det ej kan återges i tryck.

En sen nattvandrare kunde också hafva sett, hur f. d. landshöfdingen af den pliktförgätne posttjänstemannen tilldelades ett par väldiga orrar, där han satt på trottoarkanten och stirrade upp i sin väns röda och förgrymmade anlete.

Postmästaren känner ej längre sina vänner, löjtnanterna, och hans hjärta är stängdt för hvarje god tanke om medlemmar af medicinalstaten.

SPRINGARENS GÅNG PÅ SCHACKBRÄDET.

Kapten Brandsköld skulle inte hafva tagit sig något ut på ett gardesregemente. Det var inte ofta det kom nytt guld på hans vapenrock, och tuggade tobak och svor, det gjorde han, så att det sågs och hördes lång väg. Hans sömn liknade åskan — tältet darrade vid de förskräckliga toner, som rullade från hans mun, och det ville till indelta nerver för att kunna sofva under en sådan imponerande krigsmusik. Och dock, huru mycket han än bannade och lefde, grät han, storgrät som ett barn, den dag då han för alltid tog afsked af sitt kompani, och två särskilda gånger hade han sagt nej till en majorsbefordran för att få hålla på att gräla med sina knektar i fred och ro — om ett sådant uttryck är tillåtet.

Ännu lefver hans minne kvar hos hans gamla

kompani, och under manövrerna gå vid den muntert brinnande »nyingen» berättelserna om hans mandater från mun till mun.

På roten var han granne med sin förste löjtnant, och ehuru de dagligen träffades vid brädspelsbordet, voro de dock alltid ovänner, då de skildes. De voro förstockade gamla ungarlar bägge två och kunde omöjligt trifvas utan hvarandra, hvilket ej hindrade, att de grälade så ofta och så mycket, de kunde komma åt att göra. Men dispyten ägde alltid rum vid en stor och stark grogg, och ehuru de regelbundet i vredesmod lämnade hvarandras hem, i hvilka de växelvis sammanträffade, och dyrt och heligt svuro på, att aldrig sätta foten på hvarandras trösklar, så voro de dock lika goda vänner aftonen därpå.

Nu voro de dock ovänner för lifstiden — trodde de. De hade råkat i gräl om disciplinens gränser — sådana existerade naturligtvis inte för kapten Brandsköld — och löjtnanten hade — om det verkligen fanns några — betydligt öfverskridit dem, tyckte kaptenen.

Löjtnanten satt emellertid hemma och hade förtvifladt tråkigt. Han öppnade en bok för att genast därefter kasta bort den, han hvisslade på Kiki — den vackra settern med den glänsande hårremmen — och såg sig i spegeln tio gånger. Till slut måste han göra det för hans stolthet obehagliga medgifvandet, att han längtade efter att få göra sin vördade kompanichef »Jan», huru

mycket skäl han än hade att avsluta allt umgänge med »det gamla flintlåset», som han vanvördigt uttryckte sig. Att promenera i den vackra sensommardagen mot kaptenens borg kunde dock ej vara någon eftergift, och slutligen tog han mössan på sig och knallade sig i väg.

Hans goda tur följde honom i stor måtto, ty han kom i tillfälle att hämnas på sin vördade förman och kunde efter detta väl förrättade värf med återvunnen själfaktning och samvetsfrid få sitt lilla parti bräde.

Saken var nämligen den, att han i närheten af kaptensbostället mötte en bonde — rotehållare för resten — som lyfte på mössan och frågade, om han händelsevis visste, huruvida »kaftin var hemma».

»Jo, då. Hvad vill du honom?»

Det var frågan om ett knektkontrakt, och han ville inte gärna dit, men kaftin hade skickat bud på'n. »Var kaftin god i dag?»

»Usch — nej, värre än vanligt,» sade löjtnanten af innerligaste öfvertygelse.

»Å — herre du store! Men han tordes inte dröja, för det var egentligen i går, han skulle hafva varit där.»

»Hör på — har du någonsin varit där förr?»

Nej — Gud vare innerligt lofvad — dittills hade han sluppit, men nu — »han slåss väl inte?»

»Dja — det beror på, hur han är sint — är han på sitt riktiga humör, så är han så illack, så illack s'at.»

»Ve, ve, vel! Kanske det är bäst att vänta, tills han ätit middag — när han är mätt, tör han bli bättre.»

»Det gör detsamma — han är aldrig mätt.»

»Åjiane mej — tocken en!»

»Ja, det är emellertid bäst att du går dit nu, för annars kommer han hem till dej.»

»Håhåjaja — det är väl bättre att jag går under ensam, än att hustru och barn ska lida smärta.»

»Ja, ja men — det är nog det säkraste. Men, hör du, du vet väl, att han är frimurare?»

»Nej, men det kan jag just tro.»

»En sak vill jag lära dej — eftersom vi ha gått och läst tillsammans. När du kommer in i hans rum, ligger där en matta, som du tycker, med gröna och röda rutor — gå på de röda, för trampar du på en grön, är du innerligt och evigt olycklig och ser aldrig mer dagens ljus — d'ä falluckor, förstår du,» hviskade löjtnanten hest i den af skräck halft tillintetgjorda bondens öra.

»*Hvad* skall det bli af mig, fattig, syndig människa! Kommer jag härifrån med lifvet, skall Lars Larsson få ut mellangiften på mätta — jag bedrog honom, men jag vill godtgöra det — det vill jag.»

»Ja, bättra dig du, det behöfs mer än väl.» och löjtnanten begaf sig bakvägen in i kaptenens kula.

I sitt arbetsrum med den röda och gröna

mattan satt kaptenen, bister att skåda, och bolmade ur sin stora pipa och läste om Fredrik den stores bataljer, och Järn, hans gamle kalfaktor, hvilken tjänstgjorde som hans betjänt och allt i allom både under och mellan mötena, släppte in den vettskrämde rotehållaren, som från tröskeln med ett förtvifladt hopp skuttade af på en röd ruta.

»Hvad är du för en sotare,» röt kaptenen, »och hvarför kommer du indansande som en balettmästare? Nå — kan du inte tala? Är du stock innerligt förb. stum? Svvara, karl, annars så tag mej så många, som hoppar och far och regerar i vädret, skall jag inte — —»

»Åj, åj, goda kaftin,» sade rotehållaren med darrande röst, där han stod på sin röda ruta och med häpen förtviflan såg alla de gröna afgrunder, som utbredde sig rundt omkring honom, »det var frågan om ett knektakontrakt för roten 27 Torpa, och kaptен har skickat bud på mig, och jag — —»

»Kom hit med papperet, får jag se.»

»Ja,» hej — bonden tog sats och kom lyckligt ned på nästa röda ruta, hvarifrån han i sicksack fortsatte sin mödosamma väg framåt rummet, alltid med stor samvetsgrannhet aktande sig för de gröna falluckorna, medan kaptenen stirrade på honom som på en vansinnig med uppspärrad mun och slocknad pipa.

Flämtande af skräck och ansträngning stannade bonden framför kaptenen på en röd ruta och

skrek till, då han höll på att förlora balansen och ramlade öfver på en grön.

»Hvad innerst ini — — tjuter du för, och hvarför hoppar du som en sakramentskad bock? Hva? Är du här för att spela teater? Jag skall väl ge dig betalt för entréen, din himlaförb — — Nå, hvad vill du — svara, annars så sablar i min balja — mördar jag dig inte på fläcken.»

»Gullesöta kaftin, jag skall svara — strax, strax — jag är bara litet orolig för de gröna, kaftin förstår,» sade bonden med ett spöklikt leende — ett sista, krampaktigt försök att hålla sig rak.

»Gröna, gröna,» stammade kaptenen. »Hvad menar du med gröna? Har du rymt från något hospital, din sjuhundrade? Nå — hvad är meningen? Hur kan du understå dig att komma och dansa française inför din lagliga öfverhet? Har du mål i mun, eller skall jag ta dig ur målbrottet med denna,» och till sin ytterliga fasa såg bonden kaptен Brandsköld taga ned en stor piska från väggen.

»Källaren, förstår kaftin — dit en kommer på di gröna — frimurarna steker en i flott och skickar'n till turken — här nere vet väl kaftin,» och med ett darrande finger pekade den arme mannen mot golvet.

»Är du spritt språngande galen och 'spitalsmässig? Drifver du med mig i mitt eget hus, din skojare? Förbanna mig får du inte lof att få dig litet smörj — det ser jag grant,» röt den

förorättade kaptenen och rusade på sin förskrämdede gäst med piskan i högsta hugg, medan denne gjorde helt om och började sin farliga väg tillbaka — hoppande som en hare härs och tvärs på de röda rutorna.

Visst blef det litet svårt att hålla rätta kursen, då han kände pisksnärtan efter benen, men tanken på hvad som fanns under de gröna rutorna var fasansfull, och han skuttade allt fortfarande på sina röda rutor, till dess han hann dörren, tog ett hejdundrande dödssprång öfver en grön ruta och ilade ut på gården med kaptenen efter sig, svärjande som ett helt korpralskap dragoner och brukande piskan af all sin håg och af alla sina krafter. Sista rappet gaf han bonden i grindhålet och anträdde så återtåget till sitt land igen, där han träffade sin subaltern, bockande och krusande och låtsande om ingenting, ehuru kaptenen nog märkte, huru det tindrade i tjufpojksögonen.

Naturligtvis fick kapten snart reda på orsaken och upphofvet till »springarens gång på brädet», som han kallade den stackars rotehållarens krumelurer, och löjtnanten fick nog sina fiskar varma, men värre var, att det kom ut öfver all socknen, och att någon brännvinsadvokat narrade bonden att skicka kaptenen en i laga form uppsatt stämning för »misshandel med lifsfarligt vapen», som frasen lydde.

Kaptenen blef blek af vrede och häpnad, då han fick denna i handom, och han skickade strax

på stunden bud till käranden att personligen inställa sig hos honom nästa fredag kl. 12 middagen, »annars,» så föllo orden, »skulle han själf komma och hämta honom».

Käranden, som aldrig kunnat tänka sig sådana fasansfulla följder af stämningen, spände för märren, som han bytt till sig orättrådigt af Lars Larsson, och körde till länsmannen, där han efter mycket besvär fick tillbaka sin stämningensansökan.

Men kaptén Brandsköld lefver ännu, fruktad och ärad, och kan ibland då han är på sitt bästa söndagshumör och talongen ligger för honom, narras att berätta om »bonn och springarens gång på brädet».

Innehåll.

Gamle Almen	5
Spaderknekt	15
Sjukvårdssoldaten n:o 75 Stök	25
En befordran	32
Krig	38
Två original	45
Den sväljda kronknappen	55
Med vänlighet kommer man längst	61
En konsert	68
Ett underligt korum	77
N:o 148 Andersson	84
Den brokiga kjorteln	89
En ny landshöfding	101
Springarens gång på schackbrädet	108

Albert Bonniers förlag.

HUGO FALK:

Krigarlif i sommartid. Ögonblicksfotografier från mötesplats och manöver. 1: 25.

»Lustigt uppfattade och hurtigt berättade.» (N. D. A.)

»Ötverträffa i frisk naturtrohet och gladlynt humor Hackländers bekanta militärlifsskildringar. — Skall läsas med oblandadt nöje.» (Stockholms Dagblad.)

Gösta Svärdfält och båtsman Vågahals. Deras öden och äfventyr i Japan. En bok för pojkar. 2: 75.

»En bok som är riktigt rolig — det är säkert det.» (Stockholms Dagblad.)

Decktan uttå Olle i Grinn, um nar han exera bevärning å m. m. 75 öre.

»Vänner af äkta folkhumor böra icke försumma att göra Olles bekantskap, som helt visst skall skänka dem mången glad stund.» (Dagens Nyheter.)

Ny Förströelseläsning:

Lek. Från Roms bohêmevärld af *ISIS*. 2: 75.

Evig sommar. En kärlekshistoria af *HILDA SACHS*. 2: 50.

Droskor. Situationer, scener och ögonblicksbilder ur det parisiska hvardagslifvet af *JEANNE MARNI*. 1: 50.

Raringar och Ragator. Små bilder ur allmogelifvet af *HENRIK WRANÉR*. 1 kr.

Mr Foster i Kongo. Äfventyrsroman af *E. FORSSELL*. 2: 25.

En svensk ädlings äfventyr. Berättelse af *L. OXENSTIERNA*. 3 kr.

Historietter af *HJALMAR SÖDERBERG*. 2: 50.

Skuggsidor ur lifvet. Humoristiska anteckningar af »KAJSA». 2: 50.